

Akademia Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

PRACE MAGISTERSKIE

2016/2017

TOM V

Akademia Sztuk Pięknych
im. Jana Matejki w Krakowie

200-lecie

1818–2018

Wydział Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki
Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki
w Krakowie

PRACE MAGISTERSKIE
MASTER THESES
2016/2017

TOM V

© Copyright by Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki, Kraków 2018

Redaktor serii wydawniczej: *dr Małgorzata Nowalińska*

Komitet Redakcyjny: *prof. Grażyna Korpala*

prof. Edward Kosakowski

prof. Ireneusz Pluska

dr hab. Marta Lempart-Geratowska

dr Jarosław Adamowicz

dr Dorota Bialek-Kostecka

dr Aleksandra Hola

dr Roman Jacek Kieferling

dr Anna Sękowska

Tłumaczenia: *Agnieszka Nowińska*

Korekta: *Marta Lempart-Geratowska, Małgorzata Nowalińska*

Propozycja okładki: *Janusz Gawłowski*

Komputerowe opracowanie materiału fotograficznego: *Jacek Szymański*

Printed in Poland

Wydawnictwo Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie
wydawnictwo@asp.krakow.pl

Skład i łamanie: *Jacek Szymański*

Druk i oprawa: Drukarnia Pasaż sp. z o.o.
ul. Rydlówka 24, 30-363 Kraków
druk@pasaz.com

ISBN 978-83-66054-14-1

Spis treści

Table of Contents

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Ściennych Department of Conservation and Restoration of Mural Paintings

Pracownia Przenoszenia i Rozwarstwiania Malowideł Ściennych Mural Paintings' Transfer Studio

WOJCIECH BARTŁOMIEJ ZIELIŃSKI	11
Transfer rysunku Michela Kichki wykonanego na ścianie biblioteki Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOC AK. Przykład wykorzystania zabiegu przenoszenia malowideł ściennych w konserwacji sztuki współczesnej Transfer of a Drawing by Michel Kichka made on a library wall of the Contemporary Art Museum MOC AK in Kraków. An Example of a Transfer of a Mural Painting as a Form of Conservation of Contemporary Art	12
PAMELA GRAJNY	17
Projektowanie aranżacji wnętrza jako metoda optymalnego eksponowania zabytkowych malowideł na przykładzie dekoracji dawnej sali dla mężczyzn żydowskiego domu modlitwy Chewra Thilim przy ul. Meiselsa 18 w Krakowie Interior Design in establishing optimal presentation of historical wall paintings – an example of the former men's prayer room in Chewra Thilim synagogue at 18 Meiselsa Street in Kraków	18
MONIKA KUŁAGA	25
Opracowanie metody przeniesienia malowideł ze stropu pałacu w Łagowie z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża Developing a method for transferring mural paintings from the ceiling of Łagów Manor House, including preservation of a fragment of non-typical original support	26

KAROLINA MATUSIAK 35

Opracowanie metody oczyszczania mocno zasolonych malowideł autorstwa Franciszka Ecksteina w pojezuickim kościele św. Piotra i Pawła we Lwowie
Developing a method for cleaning highly saline mural paintings
by Franciszek Eckstein in former Jesuit St. Peter & Paul's church in Lviv

36

Katedra Konserwacji i Restauracji Malowideł Sztalugowych Department of Conservation and Restoration of Easel Paintings

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Drewnie Panel Paintings' Conservation and Restoration Studio

PAULINA KRALK 45

Lalki jawajskiego teatru *wayangklitik*. Badania technologii i konserwacja pięciu obiektów ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie
Javanese *wayangklitik* theatre puppets. Technology study and conservation treatment of five objects from the collection of the National Ethnographic Museum in Warsaw

46

MAGDALENA PONIKOWSKA 55

Historia przekształceń XVI-wiecznego obrazu *Zdjęcie z krzyża* w ramie relikwiarzowej ze zbiorów bazyliki Mariackiej w Krakowie. Badania oraz konserwacja obrazu z zastosowaniem dublażu przezroczystego
The history of transformations of a 16th century painting *The Descent from the Cross* in a reliquary frame from the collection of St. Mary's Basilica in Kraków. The study and conservation treatment of the painting with the use of transparent relining

56

JOANNA SZTYRAK 61

Konserwacja ikony unickiej z przedstawieniem Chrystusa ustanawiającego Eucharystię z uwzględnieniem etycznego aspektu konserwacji ikon
Conservation treatment on a Uniate icon depicting the Christ instituting the Eucharist, accounting for ethical aspect of icon conservation treatment

62

Pracownia Konserwacji i Restauracji Malowideł na Płótnie Canvas Paintings' Conservation and Restoration Studio

KATARZYNA DOBRZAŃSKA, 67
MAGDALENA LENTOWICZ

Próba potwierdzenia autorstwa obrazu na płótnie *Ukrzyżowanie* z 2. połowy XVIII wieku przypisywanego Janowi Bogumiłowi Plerschowi na podstawie badań i konserwacji obiektu
An attempt to verify the authorship of a mid -18th century canvas painting *The Crucifixion* attributed to Jan Bogumił Plersch on the basis of artwork study and conservation treatment

68

MAJA POTRAWIAK 75

Konserwacja obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przyłęku Szlacheckim. Rekonstrukcja tła w oparciu o istniejące przesłanki
Conservation treatment of a painting depicting Mother Mary with the Child in Kraków type Hodegetria from the church in Przyłek Szlachecki. Background reconstruction on the basis of existing evidence

76

Katedra Konserwacji i Restauracji Rzeźby Department of Conservation and Restoration of Sculpture

Pracownia Konserwacji i Restauracji Rzeźby Kamiennej, Stiuku i Ceramiki Conservation and Restoration of Stone Sculpture, Stucco and Ceramics Studio

PAULINA KRUPA 85

Problematyka konserwatorska gipsowych patynowanych obiektów wielkoformatowych na przykładzie lwowskiego fryzu pt. *Wjazd Chrystusa do Jerozolimy* z 1904 roku autorstwa Alojzego Bunscha z Bazyliki oo. Franciszkanów w Krakowie
Issues concerning conservation treatment of large size gypsum patinated objects – Lviv frieze entitled *Christ's Entry Into Jerusalem* dated 1904, by Alojzy Bunsch, from the Franciscan monastery in Kraków

86

Katedra Technologii i Technik Dzieł Sztuki

Department of Technology and Techniques of Works of Art

Pracownia Technologii i Technik Rzeźbiarskich

Sculpture Technology and Techniques Studio

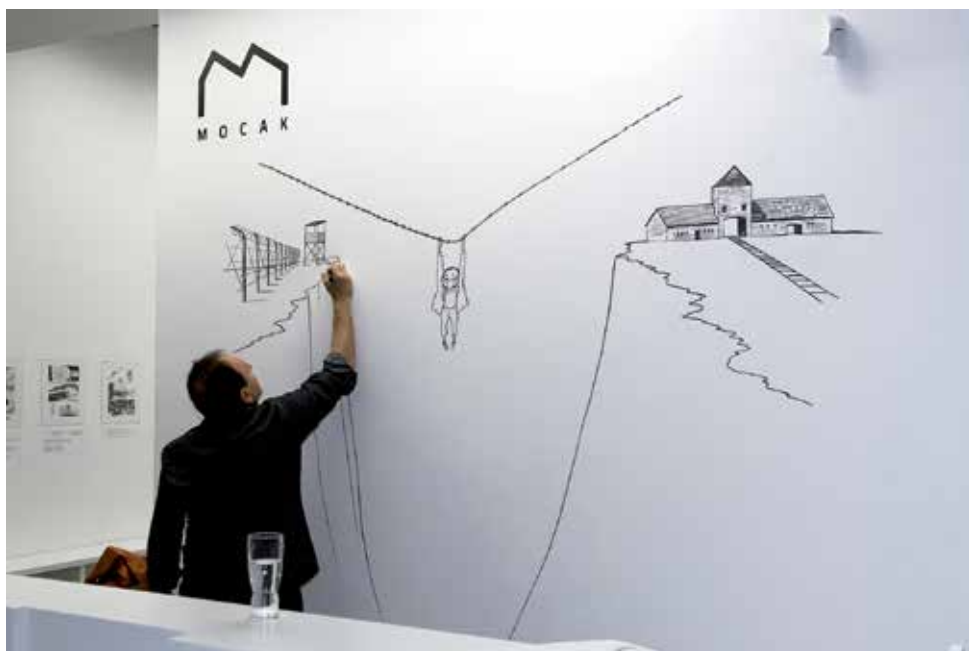
MONIKA MAZUR	95
Badania i konserwacja dwóch XIX-wiecznych jataganów ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie	
The study and conservation treatment of two 19 th century yatagan sabres from the collection of Collegium Maius of the Jagiellonian University in Kraków	96

Prace magisterskie, obronione w roku akademickim 2016/2017, podsumowane zostały w V tomie niniejszej serii. Cztery, z jedenastu zaprezentowanych tematów, dotyczy konserwacji malowideł ściennych i projektowania ich aranżacji we wnętrzu. Wśród nich dwie prace oscylują wokół zabiegu przenoszenia malowideł ściennych – procesu niezwykle istotnego w obszarze konserwacji dzieł sztuki i opieki nad zabytkami, nierzadko ratującego cenne malowidła przed całkowitym zniszczeniem. Wspomniane dwie realizacje miały na celu opracowanie metody przeniesienia malowideł z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża, a także wykorzystania zabiegu przenoszenia w procesie konserwacji dzieł sztuki współczesnej.

Ciekawymi realizacjami, jako przykłady prac przy obiektach nietypowych i składających się ze zróżnicowanych materiałów, są konserwacja lalek jawańskiego teatru *wayangklitik* oraz badania i konserwacja dwóch XIX-wiecznych jataganów ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie.

Na uwagę zasługuje konserwacja wielkoformatowego obrazu na płótnie pt. *Ukrzyżowanie* z 2. połowy XVIII wieku z kolekcji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, który z racji stanu zachowania i zakresu koniecznych do wykonania zabiegów, stał się przedmiotem prac magisterskich dwóch studentek. Przeprowadzone badania obrazu pozwoliły na potwierdzenie autorstwa, które dotychczas bez pewności przypisywane było Janowi Bogumiłowi Plerschowi.

Bez wątpienia ważnym odkryciem było odsłonięcie spod przemalowań nieznanego i niepublikowanego dotychczas w literaturze, wizerunku Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przyłuku Szlacheckim, który udało się zadatować na ok. 1500 rok i połączyć z działalnością warsztatu „mistrza obrazu Matki Boskiej od norbertanek w Krakowie”.

Michel Kichka podczas Nocy Muzeów w MOC AK-u, 15.05.2015 rok. *Archiwum MOC AK-u, fot. R. Sosin*

Michel Kichka during the Museum Night at the MOC AK, 15th May 2015. *MOC AK archives, photo: R. Sosin*

WOJCIECH BARTŁOMIEJ ZIELIŃSKI

Transfer rysunku Michela Kichki wykonanego na ścianie biblioteki Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie MOC AK. Przykład wykorzystania zabiegu przenoszenia malowideł ściennych w konserwacji sztuki współczesnej

Promotor: dr Dorota Białek-Kostecka

Tematem pracy magisterskiej było wykonanie transferu rysunku Michela Kichki ze ściany biblioteki Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie. Opracowanie pisemne, które mu towarzyszyło traktowało wymieniony proces konserwatorski jako nowe otwarcie dyskusji na temat roli transferu malowidła ściennego. Wiadomo, że do tej pory zabieg ten uznawany był jako rozwiązanie ostateczne – stosowane tylko w przypadku, gdy żadne inne działanie *in situ* nie mogło przynieść zadowalających efektów. Jednym z powodów ujęcia tego transferu jako *novum* była, rzadko spotykana, możliwość współpracy konserwatora z twórcą. Daje ona możliwość odstąpienia od rozważań o charakterze etycznym, zwykle towarzyszących pracom nad obiektami historycznymi, na rzecz dociekań estetycznych, które mają być zgodne z intencją autora dzieła.

Oprócz zagadnień metodologicznych równie istotna była część praktyczna. Zastosowane w obiekcie materiały takie jak farba akrylowa i czarny marker, wytyczyły drogę konserwacji obiektu przez szereg testów, które miały wskazać jak najlepszy sposób postępowania z materiałami, wobec których nasze doświadczenie jest niewielkie. Dlatego proces wykonywania transferu wymagał niezwykle ostrożności i reagowania na każdą zmianę w obiekcie. Na jego przebieg składały się liczne testy rozpuszczalników, potencjalnych substancji do utrwalenia i zalicowania obiektu oraz ich aplikacji. Ostatecznie wybrano 5% roztwór PVA Mowiol 4-88 w wodzie jako utrwalenie i 30% roztwór Plexigumu PQ611 w benzynie do licowania. Płat po opracowaniu odwrócił osadzono na podłożu ruchomym typu sandwich o styrodurowym rdzeniu i wymiarach 230 x 220 cm. Opracowanie łączyło się z jego wyczyszczeniem i uzupełnieniem największych ubytków.

Konserwację rysunku Michela Kichki powinno się traktować jako eksperyment – zabieg pionierski, będący przyczynkiem do wypracowania warsztatu konserwatorskiego służącego właściwej opiece nad obiektami sztuki współczesnej.

WOJCIECH BARTŁOMIEJ ZIELIŃSKI

Transfer of a Drawing by Michel Kichka made on a library wall of the Contemporary Art Museum MOC AK in Kraków. An Example of a Transfer of a Mural Painting as a Form of Conservation of Contemporary Art

Supervisor: Dr. Dorota Białek-Kostecka

The subject-matter of the thesis was to transfer a Michel Kichka's drawing from a wall of the Contemporary Art Museum (MOC AK) in Kraków. In the accompanying study, the description of the conservation treatment was used as a starting point for a new discussion on the role of transfer of a mural painting. Apparently, this process has been considered an ultimate solution and deployed only when no other *in situ* operation was likely to bring satisfactory results. One of the reasons for considering this particular transfer a *novelty* was the restorer's rare opportunity to collaborate with the author of the work. It offers an opportunity for abandoning ethical deliberations usually involved in the work on historical objects in favour of focusing on the aesthetic ones, which should be in conformity with the author's intentions.

Practical aspects were equally important as methodology. The materials used in the work, such as acrylic paint and black marker pen determined the restoration strategy developed through a number of tests aimed at finding the best possible way to handle the materials we have so little experience with. Therefore, the process of transferring required an extreme care and immediate response to any change observed in the object. It involved numerous tests of solvents, possible consolidating and facing agents and their application. Ultimately, 5% water solution of PVA Mowiol 4-88 was used for consolidation and 30% naphtha solution of Plexigum PQ611 for the facing. Upon finishing the verso, the detachment was mounted on a sandwich support with extruded polystyrene core, measuring 230 x 220 cm. The work on the face was limited to cleaning and filling the losses.

The restoration of Michel Kichka's drawing should be perceived as an experiment – a pioneer work and a starting point on the way to developing a new restoration methodology aimed at ensuring adequate care for object of contemporary art.

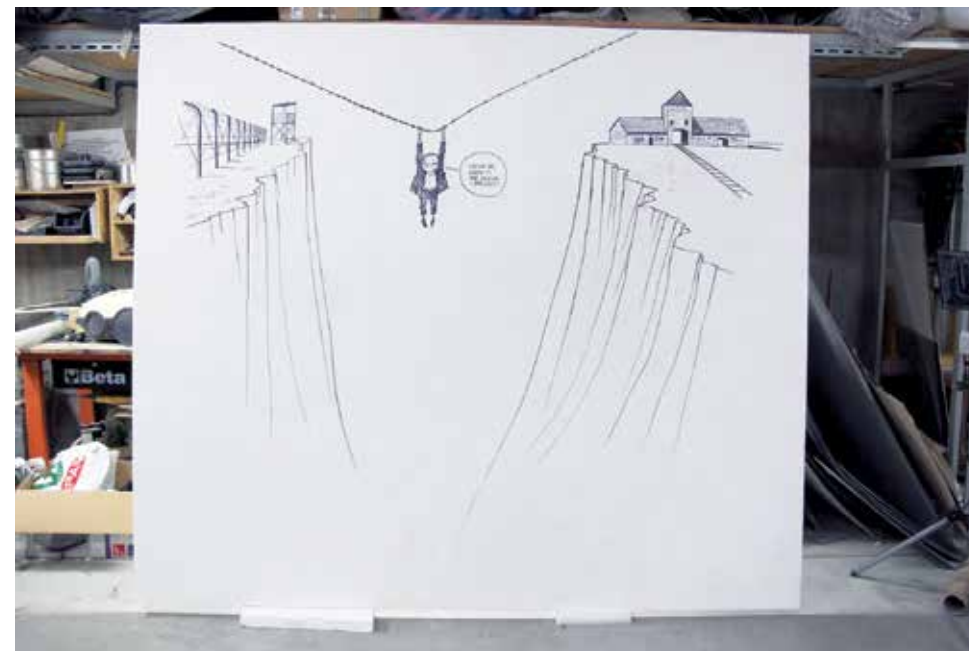
Michel Kichka, *Drugie pokolenie. Czego nie powiedziałem mojemu ojcu*, 2015 rok, w trakcie zabiegu zdejmowania ze ściany. Archiwum MOC AK-u, fot. Z. Kerner-Giemborek

Michel Kichka, *Second Generation. What I didn't tell my Father*, 2015, in the process of removing from the wall. MOC AK archives, photo: Z. Kerner-Giemborek

Michel Kichka, *Drugie pokolenie. Czego nie powiedziałem mojemu ojcu*, 2015 rok. Transport zdjętego płata z rysunkiem Michela Kichki z biblioteki MOCAK do magazynu muzeum w 2016 roku. *Archiwum MOCAK-u*, fot. Z. Kerner-Giemborek

Michel Kichka, *Second Generation. What I didn't tell my Father*, 2015. Transporting the sheet with Michel Kichka's drawing from the MOCAK's library to the MOCAK's warehouse in 2016. *MOCAK archives*, photo: Z. Kerner-Giemborek

Michel Kichka, *Drugie pokolenie. Czego nie powiedziałem mojemu ojcu*, 2015 rok. Stan po zakończeniu prac nad transferem w 2017 roku. *Archiwum MOCAK-u*, fot. Zofia Kerner-Giemborek

Michel Kichka, *Second Generation. What I didn't tell my Father*, 2015. Condition after completing the works on the transfer in 2017. *MOCAK archives*, photo: Z. Kerner-Giemborek

Fragment malowidła na ścianie północnej. Stan zachowania przed konserwacją. Widoczne cztery przedstawienia miejsc charakterystycznych dla Jerozolimy wraz z podpisami w języku hebrajskim.

Fot. P. Gąsior

Fragment of a northern wall mural painting. Condition before conservation treatment. Four representations of Jerusalem's landmarks with captions in Hebrew. Photo: P. Gąsior

PAMELA GRAJNY

Projektowanie aranżacji wnętrza jako metoda optymalnego eksponowania zabytkowych malowideł na przykładzie dekoracji dawnej sali dla mężczyzn żydowskiego domu modlitwy Chewra Thilim przy ul. Meiselsa 18 w Krakowie

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Dawny dom modlitwy Chewra Thilim (1896 rok) przy ulicy Meiselsa 18 w Krakowie należy do nielicznych żydowskich budowli tego typu w Polsce, w którym zachował się wystrój malarski. Malowidło ściennie w sali dla mężczyzn z unikatowymi przedstawieniami religijnymi z początku XX wieku nie zostało nigdy wcześniej rozpoznane i udokumentowane. W ramach pracy magisterskiej przeprowadzono kwerendę archiwalną, wykonano szereg badań konserwatorskich oraz laboratoryjnych, aby dokładnie poznać obiekt pod względem jego historii, techniki wykonania i technologii.

Odsłonięcie malowideł w 2007 roku ujawniło spore zniszczenia spowodowane przez remonty oraz czynniki klimatyczne, a pozostawienie odkrytych warstw przez kolejne lata bez należytej opieki wpłynęło negatywnie na ich stan. Ze względów technicznych malowidła wymagały niezwłocznej konserwacji, a zróżnicowany zakres i charakter ubytków utrudniał podjęcie decyzji o sposobie eksponowania zachowanej dekoracji. Istotną częścią pracy było więc przygotowanie różnych wariantów ekspozycji malowideł w celu ułatwienia wyboru optymalnego rozwiązania. Propozycje uzupełnień warstwy malarskiej zostały zaprezentowane na wizualizacjach komputerowych w odniesieniu do całego wnętrza. Wybrany wariant konserwacji zakładający przywrócenie artystycznych walorów dzieła został zrealizowany w praktyce na fragmencie malowidła ściany zachodniej.

Ze względu na nową funkcję domu modlitwy podjęty został temat adaptacji tego typu obiektów zabytkowych. Zgromadzone i omówione przykłady posłużyły do sformułowania wniosków w odniesieniu do aktualnego wykorzystania dawnej sali modlitewnej dla mężczyzn. W takim kontekście sformułowano zalecenia dla użytkowników pomieszczenia, a także zaproponowano zmianę wyposażenia, które wizualnie nie powinno dominować nad malowidłami.

PAMELA GRAJNY

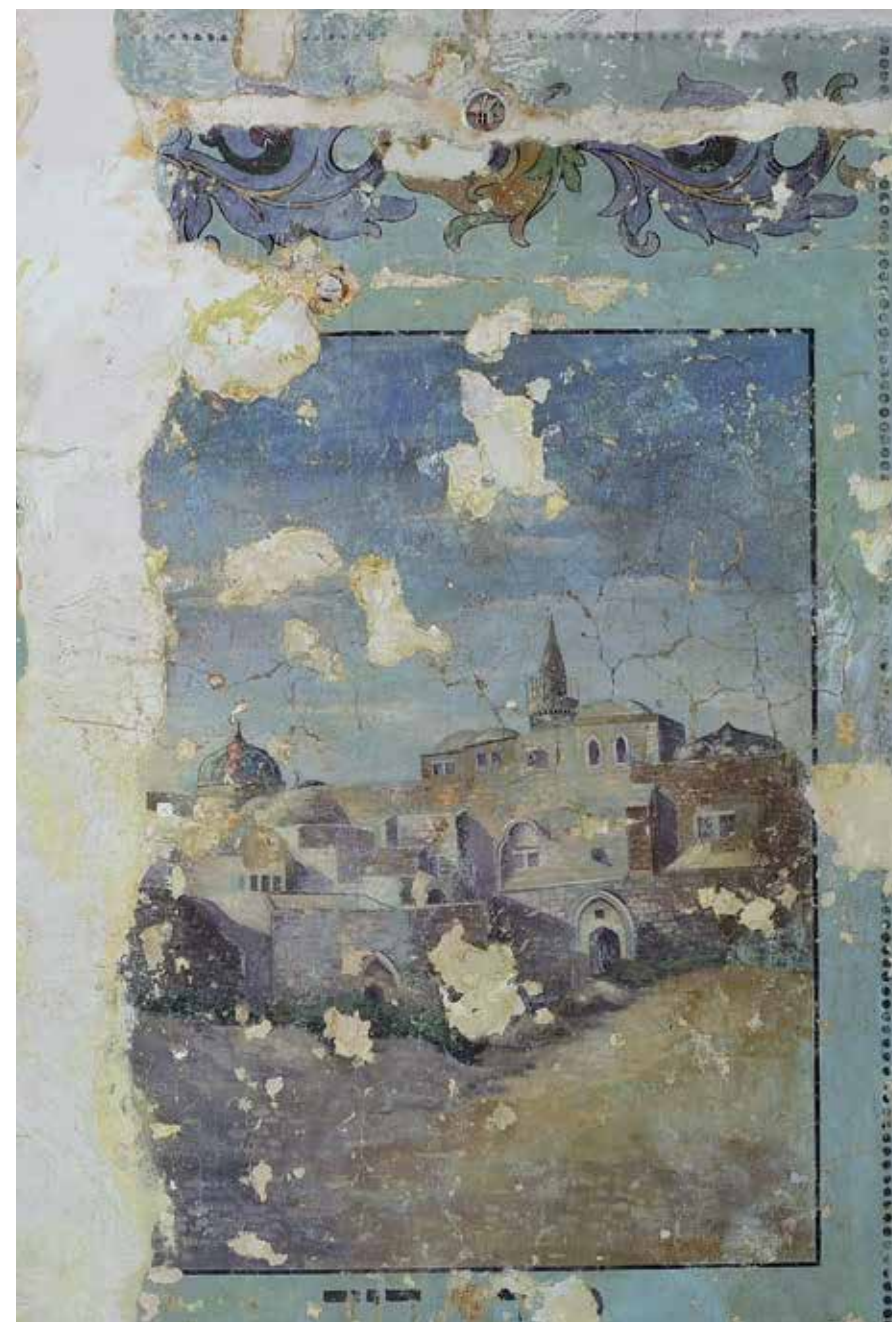
Interior Design in establishing optimal presentation of historical wall paintings – an example of the former men's prayer room in Chewra Thilim synagogue at 18 Meiselsa Street in Kraków

Supervisor: Prof. Edward Kosakowski

Former synagogue – Chewra Thilim (1896) at 18 Meiselsa Street in Kraków is one of the few Jewish buildings of the type in Poland, with preserved mural decorations. The mural painting in the men's hall with unique religious representations from the beginning of the 20th century has never been examined and documented. The work on MA thesis involved archive research and a number of conservation and laboratory research in order to examine the building and learn about its history, technique of painting' execution and technology applied.

Paintings uncovered in 2007 were considerably damaged as a result refurbishment works and environmental conditions. Subsequent leaving the uncovered layers without adequate care and protection also had an adverse effect on their condition. For technical reasons, the paintings required immediate conservation treatment; however, due to varied extent and nature of losses, it was difficult to decide on the method for presenting and displaying the preserved decorations. Therefore, an important element of the work was to prepare a number of display variants in order to facilitate the choice of the optimum solution. The proposed retouching variants were presented in the form of computer visualisations set against the interior as a whole. The selected conservation variant aimed at restoring the artistic value of the artwork was performed on the fragment of the western wall mural painting.

Due to a new function of the former synagogue, the issue of adaptation of such objects was also addressed. Collected and discussed examples served as the basis for conclusions on the current purpose of former men's prayer room. Consequently, recommendations for current users were formulated and new furniture was suggested, which would not visually dominate the mural paintings.

Przedstawienie na ścianie północnej z początku XX wieku z widokiem na Wieżę Dawida. Autor nieznany. Fot. P. Gąsior

Early 20th century representation on the northern wall showing the Tower of David. Author unknown. Photo: P. Gąsior

Stan zachowania fragmentu malowidła na ścianie zachodniej przed konserwacją, zrealizowaną w ramach pracy magisterskiej. *Fot. P. Gąsior*

A fragment of the western wall mural painting after conservation treatment. *Photo: P. Gąsior*

Fragment malowidła na ścianie zachodniej po konserwacji. *Fot. P. Gąsior*

A fragment of the western wall mural painting after conservation treatment. *Photo: P. Gąsior*

Wizualizacja komputerowa z propozycją konserwacji estetycznej malowidła na ścianie północnej.
Wyk. P. Grajny

Computer visualisation of the proposed aesthetic conservation of the northern wall mural painting.
By: P. Grajny

Wizualizacja komputerowa z propozycją konserwacji estetycznej malowidła na ścianie południowej we wnętrzu sali dla mężczyzn domu modlitwy Chewra Thilim w Krakowie. *Wyk. P. Grajny*

Computer visualisation of the proposed aesthetic conservation of the southern wall mural painting in the men's prayer room of Chewra Thilim synagogue in Kraków. *By: P. Grajny*

Wizualizacja komputerowa z propozycją konserwacji estetycznej malowidła na ścianie zachodniej.
Wyk. P. Grajny

Computer visualisation of the proposed aesthetic conservation of the western wall mural painting.
By: P. Grajny

Wizualizacja komputerowa z propozycją konserwacji estetycznej malowidła na ścianie wschodniej. Obszar oznaczony brązowym pasem nie obejmuje strefy do ekspozycji. Przy ścianie, w centrum ustawiony był aron ha-kodesz. *Wyk. P. Grajny*

Computer visualisation of the proposed aesthetic conservation of the eastern wall mural painting. The area marked with brown strip does not include the display area. Torah Ark stood against the wall, in the centre. *By: P. Grajny*

Płat malowidła przed przystąpieniem do prac konserwatorskich. Fot. P. Gąsior

Detachment prior to conservation treatment. Photo: P. Gąsior

MONIKA KUŁAGA

Opracowanie metody przeniesienia malowideł ze stropu pałacu w Łagowie z zachowaniem fragmentu nietypowego oryginalnego podłoża

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Malowidła na stropie pomieszczenia pałacu w Łagowie, odkryte w trakcie prac remontowych, zostały zdemontowane ze względu na zły stan techniczny. Wycięto i prowizorycznie zabezpieczono dwa płyty malowidła wraz z fragmentem nietypowej konstrukcji stropowej składającej się z zaprawy wapienno-piaskowej, polepy glinianej ze słomą oraz desek powały.

Jako przedmiot pracy magisterskiej wybrano jeden z dwóch płytów z łagowskiego stropu. Malowidło poddane zostało licznym badaniom. Rozpoznano jego technikę i technologię wykonania, a także zbadano mikrobiologiczne przyczyny powstania drastycznych zmian kolorystycznych i zniszczeń malowidła. Na podstawie odnalezionych analogii oraz zidentyfikowanych pigmentów ustalono przypuszczalne datowanie obiektu na koniec XVI wieku.

Malowidło wraz z podłożem uległo poważnym zniszczeniom mechanicznym w trakcie wycinania i transportu. Głównym celem konserwacji stało się nadanie wyciętemu płatowi wartości ekspozycyjnej poprzez osadzenie go na nowym, lżejszym podłożu oraz powrót do oryginalnej kolorystyki. Pierwszym etapem były liczne próby usuwania szpecących nawarstwień, które wskazały optymalne metody – ablację laserową oraz kompresy z żywicy jonowymiennej, które zastosowano do odsłonięcia najstarszej warstwy malarskiej. Zróżnicowane materiałowo odwrocie płyty o nietypowej konstrukcji stanowiło dodatkowy, warty zachowania walor. Jednak ciężar całego płyty oraz skłonność wszystkich warstw, w szczególności gliny ze słomą, do wykruszania i rozwarstwiania nie pozwoliły na zachowanie oryginalnego podłoża w całości. Podjęto decyzję o pozostawieniu jedynie dwóch pasów oryginalnej konstrukcji widocznych wzdłuż dłuższych boków płyty. Usunięta część oryginalnych materiałów została zastąpiona lekkim i stabilnym podłożem przekładkowym, natomiast zachowane fragmenty pierwotnej konstrukcji utrwalono i skonsolidowano wykorzystując metody opracowane podczas przeprowadzonych prób.

MONIKA KUŁAGA

Developing a method for transferring mural paintings from the ceiling of Łagów Manor House, including preservation of a fragment of non-typical original support

Supervisor: Prof. Edward Kosakowski

Mural paintings on the ceiling of a room in Łagów manor house, discovered during refurbishment works, were removed due to their poor technical condition. Two detachments were removed and temporarily secured along with a fragment of uncommon ceiling structure comprised of lime and sand plaster, clay pugging with straw, and ceiling boards.

One of the detachments was selected as the subject-matter for the MA thesis. The mural painting was thoroughly examined. The technique and technology of execution was determined as well as microbiological causes of drastic discolouration and devastation of the mural painting. The approximate date of the painting established on the basis of analogies found and identified pigments is the end of 16th century.

The mural painting along with its supporting structure suffered a considerable mechanical damage during their detachment and transport. The main objective of the conservation treatment was to enable presentation of the detachment by mounting it on a new lighter support and restoring the original colour scheme. The first stage consisted in various attempts to remove the coats of overprinting in order to choose the most effective ones – laser abrasion and application of ion-exchange resins to uncover the oldest paint layer. Verso of the detachment, due to the variety of the materials used and uncommon structure, was an additional value worth preserving. However, due to the weight of the detachment and the tendency of all layers, particularly the clay and straw layer, to fall apart and separate, preservation of the original support in whole was not possible. A decision was made to leave only two strips of the original structure, visible along the longer sides of the detachment. The removed fragments of original materials were replaced with a light and stable sandwich support; while the preserved elements of the original structure were reinforced and consolidated using the methods developed in the course of tests made.

Płat malowidła w trakcie odsłaniania oryginalnej warstwy malarskiej. Fot. M. Kułaga

Detachment during uncovering of the original paint layer. Photo: M. Kułaga

Płat malowidła po odsłonięciu oryginalnej warstwy malarskiej. *Fot. P. Gąsior*

Detachment after uncovering of the original paint layer. *Photo: P. Gąsior*

Odwrocie płata z zachowaną oryginalną konstrukcją stropową z drewna i gliny ze słomą. *Fot. M. Kulaga*

Verso of the detachment with the preserved original ceiling structure made of wood, clay and straw.
Photo: M. Kulaga

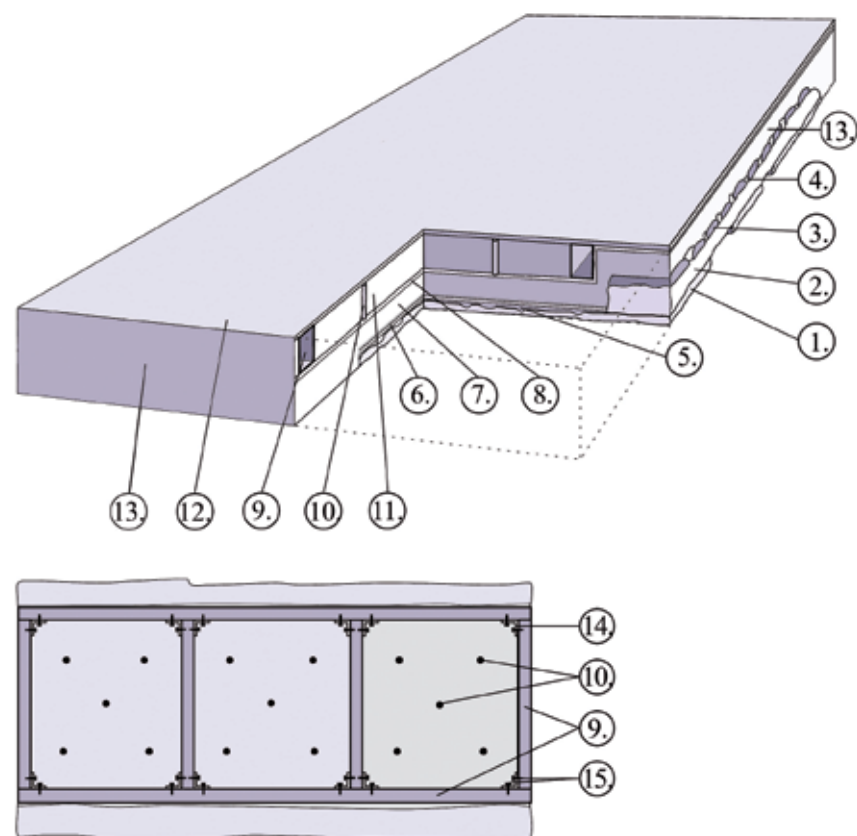
Odwrocie płata po usunięciu części oryginalnej konstrukcji. *Fot. M. Kulaga*

Verso of the detachment after removal of a part of the original structure. *Photo: M. Kulaga*

Odwrocie płata w trakcie budowy podłoża przekładkowego – widoczna warstwa interwencyjna z pianki poliuretanowej i zbrojenia rdzenia. *Fot. M. Kulaga*

Verso of the detachment during construction of the sandwich support – polyurethane foam and core reinforcement. *Photo: M. Kulaga*

1. Warstwa oryginalnej zaprawy wapienno-piaskowej z malowidłem
2. Zachowany w charakterze świadka fragment polepy glinianej ze słomą
3. Zachowane w charakterze świadka fragmenty desek powały
4. Kity wyrównawcze glinianej polepy
5. Kity wyrównawcze odwrocia zaprawy wapienno-piaskowej
6. Warstwa dublująca z nośnikami w postaci gazy bawełnianej
7. Warstwa interwencyjna
8. Okładzina z załaminowanej żywicy epoksydowej maty szklanej
9. Wzmocnienie rdzenia – profile aluminiowe właminowane w okładzinie rdzenia
10. Wzmocnienie rdzenia – pręty z włókna szklanego
11. Rdzeń podłoża – pianka poliuretanowa
12. Zewnętrzna okładzina z załaminowanej żywicy epoksydowej tkaniny szklanej
13. Żywica epoksydowa zabezpieczająca boki transferu z pianki poliuretanowej
14. Kątowniki blaszane mocujące ze sobą profile aluminiowe
15. Blachowkręty mocujące kątowniki blaszane

Schemat konstrukcji podłoża przekładkowego (góra) oraz rzut z góry układu zbrojeń wewnątrz rdzenia podłoża przekładkowego (dół). *Rys. M. Kulaga*

Drawing of the sandwich support structure (top) and top view of the core inner reinforcing structure of the sandwich support (bottom). *Fig. M. Kulaga*

Bok transferu z zachowanymi elementami oryginalnej konstrukcji stropu. Poniżej nich, widoczna część nowego podłoża pokryta kitem imitującym glinę. *Fot. M. Kulaga*

Side of the detached painting with preserved elements of original ceiling structure. Beneath, a fragment of new support covered with repair mortar imitating clay. *Photo: M. Kulaga*

Fragment fotoplanu cyfrowego rozwinięcia malowidła, stan przed konserwacją.
Wyk. A. Boroń, M. Borowiec

A fragment of digital photoplan of development of a mural painting – before conservation treatment.
By: A. Boroń, M. Borowiec

KAROLINA MATUSIAK

Opracowanie metody oczyszczania mocno zasolonych malowideł autorstwa Franciszka Ecksteina w pojezuickim kościele św. Piotra i Pawła we Lwowie

Promotor: prof. Edward Kosakowski

Freski Franciszka Ecksteina w kościele pw. św. Piotra i Pawła we Lwowie są przykładem obiektu bardzo mocno uszkodzonego zarówno przez długotrwałe działanie czynników niszczących, jak i przez kolejne przemalowania. Stan malowideł nie pozwalał na zastosowanie standardowych metod ich oczyszczenia i usuwania deformacji. Konieczne było opracowanie metody, która umożliwi usunięcie wtórnych nawarstwień z powierzchni malowideł i równocześnie nie spowoduje uaktywnienia znacznych ilości soli obecnych w mineralnym podłożu.

Badania i próby na sklepieniu kościoła umożliwiły wytypowanie środków spełniających postawione wymagania przy zapewnieniu bezpieczeństwa oryginału. Opracowana metoda jest kompilacją wielu zabiegów niezbędnych dla uzyskania zamierzonego efektu końcowego. Kolejne fazy obejmowały przygotowanie do oczyszczania, oczyszczanie oraz zabezpieczenie trwałości zabiegu. Faza przygotowania realizowana była przez konsolidację podłoża i warstwy malarskiej, usuwanie efektów działalności soli oraz korektę deformacji powierzchni wiążącą się w skrajnych przypadkach nawet z zastosowaniem zabiegu przenoszenia. Faza oczyszczania, to usuwanie przemalowań i zabrudzeń środkami dobranymi do określonych miejsc i rodzajów nawarstwień. Stosowano szeroki zakres materiałów – od detergentów, przez węglan amonu czy sodu, po gotowe preparaty lateksowe o różnych komponentach. Ostatnia faza miała na celu wyeliminowanie niebezpieczeństwa uaktywnienia się soli pozostałych jeszcze w obiekcie, co osiągnięto przez zamianę ich w postać nierozpuszczalną w wodzie. Zastosowanie opracowanej kompleksowej metody w praktyce potwierdziło jej skuteczność w odniesieniu do malowideł w prezbiterium, co pozwala rekomendować ją do pozostałych partii dekoracji kościoła.

Działania prowadzące do opracowania metody pozwoliły na zbadanie możliwości zastosowania lateksowego środka Arte Mundit do oczyszczania powierzchni malowideł. Wyniki dają podstawy do uwzględniania tego typu materiałów w dalszych badaniach środków używanych w konserwacji malowideł ściennych.

KAROLINA MATUSIAK

Developing a method for cleaning highly saline mural paintings by Franciszek Eckstein in former Jesuit St. Peter & Paul's church in Lviv

Supervisor: Prof. Edward Kosakowski

Mural paintings by Franciszek Eckstein in St. Peter and Paul's church in Lviv are an example of a significantly damaged artwork, both as a result of long-lasting exposure to damaging conditions as well as numerous subsequent overpainting. The condition of the mural paintings did not allow for the use of standard methods for cleaning and elimination of deformations. A new method was required to remove subsequent paint layers from the original painting without activating considerable quantities of salt present in the mineral support.

Tests performed on the church ceiling enabled selection of the agents satisfying the requirements posed to ensure the safety of the original artwork. The method developed in the process is a compilation of many procedures necessary to achieve the intended final result. The whole process consisted of preparation for cleaning, cleaning and securing durability of the undertaken measures. The preparation phase involved consolidation of the substrate and painting layer, removal of the effects caused by salt, and correction of deformations of the surface, including transfer in the most severe cases. The cleaning phase consisted in removal of overpainting layers and dirt with the use of agents selected for specific areas and types of overpainting layers. A wide range of materials was used – from detergents, through ammonium or sodium carbonate, to ready-made latex preparations with various components. The purpose of the last phase was to eliminate the risk of activation of salt contained in the artwork, which was achieved through transforming it into water-insoluble form. The practical application of the developed method proved successful with respect to the mural paintings in the presbytery, and can be therefore recommended for use in other parts of the church decorations.

Attempts made to develop the method enabled testing the possibility to use a latex-based agent Arte Mundit to clean the mural painting surface. The results proved that this type of materials should be included in further testing of substances that can prove useful in conservation treatment of mural paintings.

Południowo-zachodnia część prezbiterium przed przystąpieniem do prac konserwatorskich. Widoczne są rozległe wykwity soli pod różnymi postaciami – białe „kalafiori”, żółtawienia, ciemne plamy oraz kropki, a także spękania i odspojenia warstwy malarskiej i tynku. Fot. K. Matusiak

South-western part of the presbytery before commencement of conservation treatment. Extensive salt blooms can be observed, in various forms – white “cauliflowers”, yellowish tinges, dark stains and spots, as well as cracking and loosening of paint and plaster layers. Photo: K. Matusiak

Północna część sklepienia nad prezbiterium. Malowidło w trakcie zabezpieczania bibułką japońską oraz gazą z roztworem Klucelu G. *Fot. P. Boliński*

Northern part of the presbytery ceiling. The mural during protective works, using Japanese paper and gauze with Klucel G. solution. *Photo: P. Boliński*

Ściana północna, fragment w trakcie konsolidacji rozwarstwowanego tynku i warstwy malarskiej oraz wykonywania minitransferów. *Fot. K. Matusiak*

Northern wall, a fragment undergoing consolidation of loosened plaster and paint layer and during minitransfers. *Photo: K. Matusiak*

Ściana północna, w trakcie konsolidacji tynku zastrzykami z Ledanu TB1. *Fot. K. Matusiak*

Northern wall, during consolidation of plaster with the use of Ledan TB1 injections. *Photo: K. Matusiak*

Ściana północna sklepienia nad prezbiterium przy gurcie. Fragment iluzjonistycznej architektury oczyszczony kompresami z roztworu węglanu amonu. *Fot. K. Matusiak*

Northern wall of the ceiling above the presbytery by the ceiling arch. A fragment of illusionist architecture cleans with the use of ammonium carbonate compresses. *Photo: K. Matusiak*

Centralna część sklepienia, miejsce oczyszczane lateksem Arte Mundit. Widoczne są żółte sole żelazowe wchłonięte przez preparat w trakcie oczyszczania. *Fot. K. Matusiak*

Central part of the vault, the area cleaned with the use of Arte Mundit latex. Yellow iron salts can be seen, absorbed by the preparation during cleaning. *Photo: K. Matusiak*

Kompres odsalający z włókien celulozowych Arbocel oraz wody, nałożony po oczyszczeniu preparatem lateksowym Arte Mundit. *Fot. P. Boliński*

Desalination compress made of Arbocel cellulose fibre and water, applied after cleaning with the use Arte Mundit latex-based preparation. *Photo: P. Boliński*

Ściana północna. Fragment podklejonej i oczyszczonej warstwy malarskiej w trakcie uzupełniania ubytków zaprawy. *Fot. L. Hanulyak*

Northern wall. A fragment of reattached and cleaned paint layer during infilling ground losses. *Photo: L. Hanulyak*

Lalka *wayang klitik* przedstawiająca Hanumana, XIX wiek (?), stan przed konserwacją, awers figury. Fotografia luminescencji wzbudzonej ultrafioletem ujawniła retusze warstwy malarskiej, obecność werniksu oraz warstwy szelaku o intensywnie pomarańczowej luminescencji. Fot. P. Gąsior

A *wayang klitik* puppet depicting Hanuman, 19th century (?), condition before conservation treatment, face side of the figure. A photograph of an UV-induced luminescence revealed retouching of the paint layer, presence of varnish and shellac with intensive orange luminescence. Photo: P. Gąsior

PAULINA KRALKA

Lalki jawańskiego teatru *wayangklitik*. Badania technologii i konserwacja pięciu obiektów ze zbiorów Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie

Promotor: dr Jarosław Adamowicz

Lalki *wayangklitik* z kolekcji Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie będące przedmiotem niniejszej pracy magisterskiej nie tworzą jednolitego zestawu, powstały prawdopodobnie w różnym czasie i w różnych ośrodkach artystycznych na terenie Jawy. Wszystkie mają jednak ten sam charakter: są płaskie, wycięte z cienkich drewnianych desek, a ich powierzchnia jest delikatnie opracowana z obu stron w niskim reliefie i polichromowana. Integralną część stanowi krótki, niepolichromowany trzonek *gapit*, wycięty z jednego kawałka drewna razem z samą figurą, umożliwiający poruszanie nią podczas przedstawień. Ważnym elementem są też ruchome ręce wykonane z cienkich kawałków skóry, przymocowane do korpusu przy pomocy sznurka i zaopatrzone w bambusowe patyczki do animacji.

Jednym z głównych celów pracy było zdobycie wiedzy na temat słabo rozpoznanej i opisywanej w literaturze technologii lalek *wayangklitik*. Jej poznanie było możliwe dzięki wykorzystaniu zaawansowanych technik analitycznych m.in. analizy mikrochemicznej, FTIR, MA-XRF oraz SEM-EDX. Wnikliwe badania umożliwiły podjęcie odpowiednich działań konserwatorskich i zaplanowanie właściwej opieki profilaktycznej.

Podjęta konserwacja, która objęła figury wraz ze skórzanymi rękami, miała na celu zatrzymanie postępującego destruktu oraz przywrócenie lalkom walorów estetycznych i ekspozycyjnych przy jednoczesnym zachowaniu ich wartości historycznych. W trosce o uszanowanie autentyczności tkanki zabytkowej oraz pierwotnej roli figur jako rekwizytów teatralnych, historyczne przemalowania i reparacje wykonane w Indonezji uznane zostały za równorzędne z warstwami pierwotnymi oraz warte ochrony i zachowania. Zakres przeprowadzonych prac był w związku z tym zachowawczy.

W ramach pracy zaproponowane zostały także rozwiązania wystawiennicze umożliwiające bezpieczną jednoczesną ekspozycję obu stron lalek oraz kompensację ubytków drewnianej struktury figur w celu ułatwienia widzowi ich odbioru, jednak w sposób nienaruszający ich zabytkowej substancji.

PAULINA KRALKA

Javanese *wayangklitik* theatre puppets. Technology study and conservation treatment of five objects from the collection of the National Ethnographic Museum in Warsaw

Supervisor: Dr. Jarosław Adamowicz

The *wayangklitik* puppets from the collection of the National Ethnographic Museum in Warsaw being the subject matter of the present MA thesis do not form a homogeneous set; most likely they were created in different time and places on the Java island. Yet, they all have common features: they are flat, cut out from a thin wooden board, with their both sides carved in low relief and polychrome painted. An integral part of each puppet in unpainted handle *gapit*, cut out from the same single piece of wood as the puppet itself, used to animate the puppet during performances. Other important elements are movable arms made of thin pieces of leather, fixed to the main body with a string, with bamboo sticks for animation attached.

One of the key objectives of the thesis was to expand the knowledge on poorly researched and described technology of making the *wayangklitik* puppets. The technology was examined with the use of, among others, advanced micro-chemical analysis technique, FTIR, MA-XRF and SEM-EDX. Thorough examination enabled undertaking adequate conservation treatment and planning relevant preventive measures.

The purpose of conservation work performed on wooden figures with leather arms was to stop the process of continuous destruction, to restore aesthetic and exhibition value of the puppets and at the same time to preserve their historic value. Out of respect for authenticity of the historical materials and the original purpose of the figures, namely their theatrical function, historical overpainting and repairs made in Indonesia have been considered equally valuable, worth protection and preservation as the original layers. Therefore, only non-invasive works were performed.

The MA thesis also contains suggestions for displaying the puppets, enabling concurrent presentation of both sides of the puppets, and compensation of losses in their wooden structure in order to facilitate their perception by visitors without interfering with the historical substance.

Lalka *wayang klitik* przedstawiająca Ramę, XIX wiek (?). Twarz i korona postaci przed konserwacją (u góry) i po oczyszczeniu (na dole). Fot. P. Gąsior

A *wayang klitik* puppet depicting Rama, 19th century (?). The face and crown of the figure before conservation treatment (top) and after cleaning (bottom). Photo: P. Gąsior

Lalka *wayangklitik* przedstawiająca Gatotkacę, koniec XIX wieku lub początek XX wieku (?). Sklejanie pęknięć drewna przy pomocy kleju dorszowego. Fot. P. Kralka

A *wayangklitik* puppet depicting Gatotkaca, end of 19th or beginning of 20th century (?). Wood cracks remedied with cold cod glue. Photo: P. Kralka

Proces nawilżania skórzanych rąk figur przy pomocy balsamu Mariquin i prostowania ich pod obciążeniem bez rozłączania poszczególnych elementów, z użyciem form z tektury bezkwasowej przełożonych Hollytexem. Fot. R. Kozik

The process of moisturising leather arms of the figure with Mariquin balms and straightening the same under load, without detaching individual elements, with the use of acid-free cardboard patterns interleaved with Hollytex. Photo: R. Kozik

Lalka *wayangklitik* przedstawiająca Ardzunę, XX wiek (?). Fragment skórzanej ręki przed konserwacją (u góry), z widoczną deformacją kształtu i złamaniem struktury skóry, oraz po konserwacji (na dole).
Fot. P. Kralka

A wayangklitik puppet depicting Arjuna, 20th century (?). A fragment of a leather arm before conservation treatment (top) – with visible shape deformation and cracks in leather structure, and after conservation treatment (bottom). *Photo: P. Kralka*

Badanie mikrofedometryczne światłotrwałości barwników organicznych na lalce Rawany (wyk. dr hab. T. Łojewski, Wydział Inżynierii Materiałowej i Ceramiki AGH w Krakowie), pozwalające na określenie podatności polichromii na proces fotodegradacji i zaplanowanie właściwej opieki profilaktycznej.
Fot. P. Kralka

Microfade testing (MFD) of photostability of organic dyes in Rawana puppet (performed by Dr. habil. T. Łojewski, Department of Material Engineering and Ceramics, AGH in Krakow), which enables determining susceptibility of the polychrome painting to the process of photodegradation and planning adequate preventive measures. *Photo: P. Kralka*

Lalka *wayangklitik* przedstawiająca Gatotkacę, koniec XIX wiek lub początek XX wieku (?), po konserwacji. Propozycja ekspozycji figury na stojaku z pleksi, umożliwiającym jednocześnie oglądanie jej od strony awersu i rewersu w bezpiecznej, leżącej pozycji. Fot. P. Gąsior

A *wayangklitik* puppet depicting Gatotkaca, end of 19th or beginning of 20th century (?), after conservation treatment. Proposed form of displaying the puppet on a plexiglass stand, which offers the possibility to view both the face and back side of the figure in a safe, horizontal position. Photo: P. Gąsior

Lalka *wayangklitik* przedstawiająca Hanumana, XIX wiek (?), stan rewersu figury przed konserwacją (od lewej) oraz po konserwacji razem z wykonanymi ruchomymi rekonstrukcjami brakujących elementów drewnianej struktury. Fot. P. Gąsior

A *wayangklitik* puppet depicting Hanuman, 19th century (?), back side of the figure before conservation treatment (on the left) and after conservation treatment, including reconstructed movable elements of the wooden structure. Photo: P. Gąsior

Zdjęcie z krzyża w ramie relikwiarzowej, autor nieznany, XVI wiek, bazylika Mariacka w Krakowie. Stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The Descent from the Cross in a reliquary frame, unknown author, 16th century, St. Mary's Basilica in Kraków. Condition before conservation treatment. Photo: P. Gąsior

MAGDALENA PONIKOWSKA

Historia przekształceń XVI-wiecznego obrazu *Zdjęcie z krzyża* w ramie relikwiarzowej ze zbiorów bazyliki Mariackiej w Krakowie. Badania oraz konserwacja obrazu z zastosowaniem dublażu przezroczystego

Promotor: dr Aleksandra Hola

Obraz *Zdjęcie z krzyża* w ramie relikwiarzowej, niemal zupełnie zapomniany, przechowywany był przez ostatnie lata w skarbcu bazyliki Mariackiej w Krakowie. W momencie podjęcia prac konserwatorskich obiekt charakteryzował się złym stanem zachowania, lico pokrywały przemałowania o bardzo niskiej jakości artystycznej. Zarówno obraz jak i rama były przed laty poddawane wielu przekształceniom, które zmieniły ich charakter i strukturę. Ślady licznych ingerencji świadczą jednak, że w przeszłości był to obiekt bardzo ceniony.

Z uwagi na fakt, że brakowało na jego temat jakichkolwiek informacji, przeprowadzenie kompleksowych badań stało się sprawą kluczową. Dokładne rozpoznanie dzieła było szczególnie istotne, gdyż jest to obiekt nietypowy i złożony technologicznie, do czego głównie przyczyniły się działania wcześniejszych „restauratorów”.

W trakcie badań i konserwacji udało się rozpoznać i usystematyzować budowę obiektu, przybliżyć historię jego przekształceń oraz zidentyfikować pierwotną warstwę malarską, którą wykonano w technice klejowej na płótnie bez zaprawy. Na podstawie wyglądu pierwotnej kompozycji znanej dzięki badaniu makro skanerem XRF ustalono przypuszczalny czas powstania obrazu oraz określono jego prawdopodobną proveniencję. Odsłonięcie pierwotnej kompozycji nie było możliwe ze względu na jej zły stan zachowania i ryzyko niepowodzenia zabiegu, wynikające ze specyfiki malowideł typu *Tüchlein*. Udało się jednak zachować i pokazać ślad tej warstwy w postaci rysunku, który widoczny jest od strony odwrotu obrazu. Stało się to możliwe dzięki zastosowaniu dublażu przezroczystego.

W wyniku konserwacji wyeksponowane zostały fragmenty kilku warstw malarskich, pochodzące z różnych faz chronologicznych. Są one jednak zestawiane tak, by stanowiły jedną, harmonijną całość. Była to jedyna droga do przywrócenia chociaż części utraconych wartości artystycznych i tylko dzięki takiemu rozwiązaniu zaistniała szansa na powrót obiektu do kultu.

MAGDALENA PONIKOWSKA

The history of transformations of a 16th century painting *The Descent from the Cross* in a reliquary frame from the collection of St. Mary's Basilica in Kraków. The study and conservation treatment of the painting with the use of transparent relining

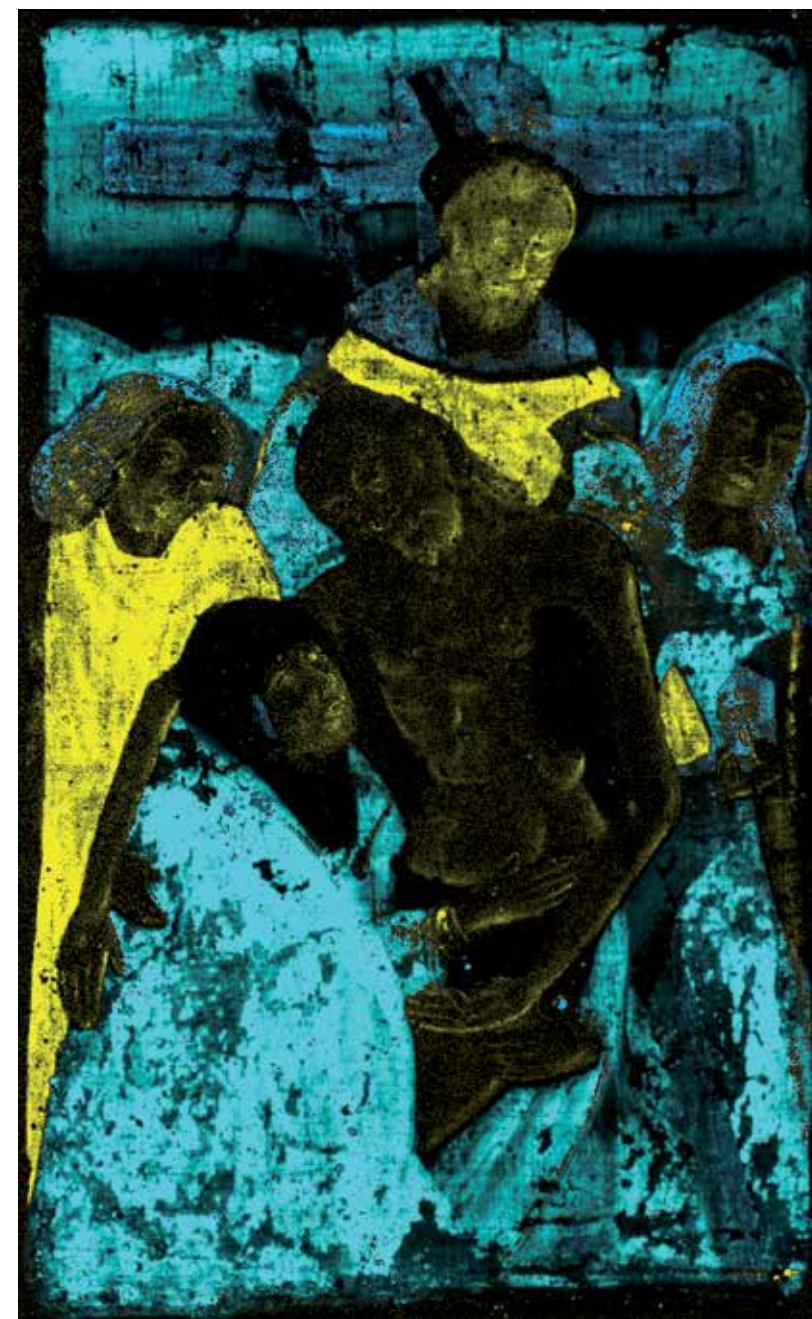
Supervisor: Dr. Aleksandra Hola

The *Descent from the Cross* in a reliquary frame, almost totally forgotten, has been recently kept in the treasury of St. Mary's Basilica in Kraków. At commencing the conservation treatment, the artwork was poorly preserved and the face was covered with overpainting of little artistic value. Both the painting itself and the frame had undergone numerous transformations in the past, which changed their character and structure. However, signs of numerous interventions indicate that the artwork was highly valued.

In the absence of any information on the object, thorough examination and testing became the key issue. Extensive study was of particular importance since the artwork is quite unusual and complex in terms of technology, which is mainly consequent upon operations of earlier "restorers".

During examination and conservation work, the construction of the artwork was identified and described in a structured manner, the history of transformations was revealed and the original paint layer was recognised, made with the use of glue technique on canvas without gesso. The painting likely date and origin was established on the basis of its original appearance revealed by means of micro-XRF scanner. The original composition could not be uncovered due to its poor condition and the risk of failure of the attempt resulting from specific features of *Tüchlein* technique used in the painting. However, a trace of the original layer has been preserved and displayed in the form of a drawing which can be seen on the verso. This was possible due to transparent relining used.

As a result of conservation, fragments of some paint layers representing different chronological phases were exposed. However, they are so arranged as to form one harmonious whole. This was the only way to restore at least a part of the lost artistic value and its former religious cult function.

Zestawienie map pierwiastkowych (MA-XRF) przedstawiających rozmieszczenie rtęci, miedzi oraz żelaza. Pomiar wykonany od strony odwrocia obrazu. Stan w trakcie konserwacji. Wyk. M. Płotek

MA-XRF elemental maps showing distribution of: mercury, copper, and iron. Values measured on the verso of the painting. Condition during conservation treatment. By: M. Płotek

Odwrocie obrazu po naciągnięciu na krosna. Fot. P. Gąsior

Verso of the painting after putting the painting on the stretcher. Photo: P. Gąsior

Zdjęcie z krzyża – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

The Descent from the Cross – condition after conservation treatment. Photo: P. Gąsior

Chrystus ustanawiający Eucharystię – stan przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Christ Instituting the Eucharist – before conservation treatment. Photo: P. Gąsior

JOANNA SZTYRAK

Konserwacja ikony unickiej z przedstawieniem Chrystusa ustanawiającego Eucharystię z uwzględnieniem etycznego aspektu konserwacji ikon

Promotor: prof. Grażyna Korpala

Ikona jako dzieło o wyjątkowym, duchowym wymiarze, wymaga refleksji na temat zakresu prac restauratorskich oraz rozróżnienia sposobu jej postrzegania – jako dzieło sztuki, obiekt kultu, czy dokument historyczny. Etykę postępowania wobec ikon wymusza ich wielopłaszczyznowość. Nieco innego podejścia będą wymagały ikony wciąż trwające w kulcie w świątyni, innego obiekty muzealne, a jeszcze innego te, będące własnością prywatną lub przedmiotem obrotu antykwarycznego. W aspekcie tych rozważań przeprowadzono konserwację wspomnianego w tytule obiektu.

Podobrazie ikony pochodzącej ze zbiorów muzealnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego wykonane jest z dwóch desek wzmocnionych szponami. Ikona namalowana została w technice olejnej na zaprawie kredowo-klejowej. Znaczna jej część wysrebrzona srebrem płatkowym, które w wyniku korozji chemicznej przybrało czarny kolor. Ikona posiada drewnianą profilowaną ramę dodaną do obiektu w późniejszym czasie, zamocowaną na kołkach i gwoździach.

Podczas poprzedniej konserwacji obiekt został zalany grubą warstwą wosku w celu zabezpieczenia warstwy malarskiej. Silne zespolenie masy woskowej z malowidłem spowodowało duże utrudnienie w jego usunięciu. Ikona posiadała ponadto liczne ubytki zaprawy oraz warstwy malarskiej.

Głównym problemem związanym ze strukturą podobrazia było pęknięcie wzdłuż linii łączenia desek i zmiana naturalnego kształtu podobrazia poprzez usztywnienie desek listwami poprzecznymi pozbawionymi mobilności oraz listwami ramy.

Ikona poddana została pełnej konserwacji z uwzględnieniem konserwacji strukturalnej podobrazia oraz częściowej restauracji warstwy malarskiej. Zmodyfikowano listwy poprzeczne oraz listwy ramy dostosowując je do nowego kształtu podobrazia powstałego w wyniku ponownego sklejenia desek. Uzupełniono ubytki zaprawy, srebrzenia oraz warstwy malarskiej w sposób scalający. Ze względu na funkcję muzealną jaką pełni ikona, przeprowadzono konserwację zachowawczą, bez pełnej rekonstrukcji warstwy malarskiej oraz odtworzenia srebrzenia w skorodowanych partiach.

JOANNA SZTYRAK

Conservation treatment on a Uniate icon depicting the Christ instituting the Eucharist, accounting for ethical aspect of icon conservation treatment

Supervisor: Prof. Grażyna Korpala

An icon, as a work of art having unique spiritual dimension requires a reflection upon the scope of conservation treatment and upon various perceptions of it – as a work of art, object of cult, or a historical artefact. Ethical attitude towards icons is determined by their multi-plane nature. Icons which are the objects of cult in a church call for an approach slightly different from the approach to icons displayed in a museum and the ones being personal property or items sold through antiquarian trade. Keeping that in mind, conservation treatment of the above-mentioned icon was performed.

The support of the icon from the museum collection of the Lublin Catholic University is made of two wooden boards reinforced by means of a stabilising bar. The icon was painted in oil colour, on gesso. A large part is gilded with silver leaves, which turned to black as a result of corrosion. The icon has a wooden profiled frame added some time later, fixed with the use of pins and nails.

During previous conservation works, the artwork was covered with a thick layer of wax in order to protect the paint layer. The wax had strongly bonded with the paint layer and was thus very difficult to remove. There were also numerous gesso and paint losses in the icon.

The main problem with the support structure was a crack along the board joint and change of the natural shape of the support caused by using immovable crosswise stabilising bars and frame bars.

The icon was subject to complete conservation treatment, including structural conservation treatment of the support and partial conservation treatment of the paint layer. Crosswise stabilising bars and frame bars were modified to adapt them to the new shape of the support resulting from board reattachment. Losses of gesso, gilding and paint were filled in to integrate the whole. Due to the museum function of the icon, non-invasive conservation treatment was performed, without comprehensive reconstruction of the paint layer and without reconstruction of gilding of the corroded parts.

Fotografia luminescencji indukowanej światłem UV, ukazującej umiejscowienie wosku na licu ikony.
Fot. P. Gąsior

Photograph of UV-induced luminescence, showing the location of wax on the crown face. Photo: P. Gąsior

Dostosowywanie kształtu listew poprzecznych do nowego kształtu podobrazia. *Fot. J. Sztyrak*

Adapting the shape of crosswise bars to the shape of new support. *Photo: J. Sztyrak*

Chrystus ustanawiający Eucharystię – stan po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Christ Instituting the Eucharist – after conservation treatment. Photo: P. Gąsior

Ukrzyżowanie, 2. połowa XVIII wieku. Stan przed konserwacją. Widoczne lico obrazu pokryte licznymi przemalowaniami. Fot. P. Gąsior

The Crucifixion, 2nd. half of the 18th century. Condition before the conservation treatment. The face of the painting with numerous layers of overpainting. Photo: P. Gąsior

KATARZYNA DOBRZAŃSKA, MAGDALENA LENTOWICZ

Próba potwierdzenia autorstwa obrazu na płótnie *Ukrzyżowanie* z 2. połowy XVIII wieku przypisywanego Janowi Bogumiłowi Plerschowi na podstawie badań i konserwacji obiektu

Promotor: dr hab. Marta Lempart-Geratowska

Obraz *Ukrzyżowanie*, pochodzący z kościoła pod wezwaniem świętej Marii Magdaleny w Sernikach, przekazany został w 2014 roku do kolekcji Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Stan zachowania obiektu był bardzo zły, wręcz alarmujący. Został on wielokrotnie poddany nieprofesjonalnym zabiegom konserwatorskim i licznym przemalowaniom. Obraz na podstawie lokalnej tradycji przypisywany był Janowi Bogumiłowi Plerschowi, osiemnastowiecznemu malarzowi pracującemu między innymi dla Eustachego Potockiego i Stanisława Augusta Poniatowskiego. Ze względu na stan zachowania i rozmiar obiektu, jak również problematykę atrybucji, stał się on przedmiotem pracy magisterskiej dwóch dyplomantek. Celem konserwacji było usunięcie wszelkich przekształceń i przywrócenie obrazowi pełnej wartości artystycznej. Wykonano dublaż na Beve 371 Film, zastosowano także krosno samonaprzężające. Wykonana została pełna rekonstrukcja warstwy malarskiej.

W celu potwierdzenia autorstwa obrazu, przeprowadzone zostały liczne kwerendy oraz badania terenowe. Kluczowe okazało się porównywanie obiektu do pozostałych dzieł artysty zarówno pod względem technologicznym (charakterystyczny skład zaprawy) jak i stylistyczno-formalnym. Odszukano także wzory graficzne, stanowiące podstawę kompozycji obrazów Plerscha.

Mimo bardzo złego stanu zachowania obiektu i braku sygnatury oraz niewielu informacji na jego temat, stwierdzono, iż najprawdopodobniej jest to obraz autorstwa Jana Bogumiła Plerscha.

Rozległa i gruntowna konserwacja wraz z pełną rekonstrukcją kompozycji pozwoliła na przywrócenie dziełu należytej wartości estetycznej.

KATARZYNA DOBRZAŃSKA,
MAGDALENA LENTOWICZ**An attempt to verify the authorship of a mid -18th century canvas painting
The Crucifixion attributed to Jan Bogumił Plersch on the basis of artwork
study and conservation treatment**

Supervisor: Dr. habil. Marta Lempart-Geratowska

The Crucifixion from the church of St. Mary Magdalene in Serniki was in 2004 handed over to the collection of the Lublin Catholic University. The condition of the artwork was very poor, not to say alarming. It had been subject to numerous unprofessional conservation treatment processes and overpaintings. In the local tradition, the painting was attributed to Jan Bogumił Plersch – an 18th century painter working, among others, for Eustachy Potocki and Stanisław August Poniatowski. Due to the condition and size of the artwork as well as the issue of authorship attribution, it became the subject-matter of the joint MA thesis of two graduands. The purpose of conservation treatment was to remove all transformations and restoration of full artistic value. The work was relined on Beva 371 Film, with the use of self-expanding stretcher. The paint layer was fully reconstructed.

In order to confirm the authorship of the painting, extensive research and field study was conducted. Comparison of the artwork concerned with other works by the artist, both in terms of technology (characteristic composition of the gesso) well as style and form, proved crucial. Also, graphic patterns were found, on which Plersch had based the composition of his paintings.

Despite a very poor condition of the work, absence of signature and scarcity of information about it, it was determined that Jan Bogumił Plersch is most likely the author of the painting.

Extensive and thorough conservation treatment along with full reconstruction of the composition resulted in restoration of the works' aesthetic value.

Odwrocie obrazu po usunięciu płótna dublażowego, pokryte masą dublażową, naciekami i zaplamieniami, z rozdarciami oraz licznymi nieprofesjonalnymi naprawami. Fot. K. Hebda

Verso of the painting after removal of the lining canvas, lining pulp, leaks and stains, rips and numerous unprofessional repairs. Photo: K. Hebda

Stan w trakcie konserwacji. Oczyszczanie lica obrazu z użyciem Svernikemu Universale.
Fot. M. Potrawiak

Condition during conservation treatment. Cleaning the case with the use of Svernikem Universale.
Photo: M. Potrawiak

Stan w trakcie konserwacji obrazu, po oczyszczeniu lica i odsłonięciu oryginalnej warstwy malarskiej.
Fot. P. Gąsior

Condition during conservation treatment, after cleaning the face and uncovering the original paint layer.
Photo: P. Gąsior

Stan w trakcie konserwacji obrazu, po uzupełnieniu ubytków zaprawy kitem emulsyjnym i Bevą Gesso, naciągnięciu na krosno samonapężające oraz po pokryciu warstwą werniksu pośredniego, akrylowego.
Fot. P. Gąsior

Condition during conservation treatment, after filling losses of ground with emulsion putty and Beva Gesso, putting on self-expanding stretcher, and applying a layer of intermediate acrylic varnish.
Photo: P. Gąsior

Stan w trakcie konserwacji obrazu, podczas uzupełniania ubytków warstwy malarskiej i wykonywania pełnej rekonstrukcji utraconych fragmentów kompozycji na podstawie wzoru graficznego.
Fot. P. Gąsior

Condition during conservation treatment – filling losses of paint layer and full reconstruction of lost fragments of the composition on the basis of a graphic pattern. *Photo: P. Gąsior*

Matka Boska z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przylęku Szlacheckim. Lico przed konserwacją z przytwierdzonymi srebrnymi sukienkami i koronami. Fot. P. Gąsior

Mother Mary and the Child, representing Kraków-type Hodegetria, from the church in Przylęk Szlachecki. The face before conservation treatment with silver gowns and crowns fixed to it. Photo: P. Gąsior

MAJA POTRAWIAK

Konserwacja obrazu z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem w typie Hodegetrii Krakowskiej z kościoła w Przylęku Szlacheckim. Rekonstrukcja tła w oparciu o istniejące przesłanki

Promotor: dr Anna Sękowska

W historii malarstwa sztalugowego niełatwym zadaniem jest odnalezienie podobnego w swojej skali fenomenu repetycji jednego obrazu, jak w przypadku Hodegetrii typu krakowskiego. Pierwowzór, najprawdopodobniej niezachowany do dziś, na ziemiach polskich pojawił się pod koniec XIV wieku. Cieszył się on rozległym kultem skupionym głównie na terenach dawnej Małopolski. Obraz z przedstawieniem Matki Boskiej z Dzieciątkiem (tempera na podobrazii drewnianym) z kościoła parafialnego pw. św. Jana Chrzciciela w Przylęku Szlacheckim, jest jednym z powtórzeń wyżej wspomnianego wizerunku. Nie był on opisywany w literaturze i nie jest znany szerszej publiczności.

Malowidło zostało poddane badaniom, które potwierdziły początkową tezę o jego całkowitym przemalowaniu. Zdecydowano się na odsłonięcie pierwotnej, gotyckiej warstwy malarskiej. Istotnym problemem było nieoryginalne tło z ornamentem „szachownicowym”, powstałe najprawdopodobniej pod koniec XIX wieku. Było ono nieprawidłowe stylistycznie i obniżało artystyczną wartość dzieła. Powyższe argumenty zaważyły na decyzji o jego usunięciu i wykonaniu stosownej rekonstrukcji.

Praca magisterska została podzielona na dwie części: pierwsza zbliżona jest do schematu dokumentacji konserwatorskiej, druga rozwija zagadnienia teoretyczne, m.in. prezentuje najważniejsze informacje związane z historią przedstawienia w typie Hodegetrii Krakowskiej. Po analizach i konsultacjach udało się określić przybliżony czas powstania obrazu na ok. 1500 rok i połączyć z działalnością warsztatu „mistrza obrazu Matki Boskiej od norbertanek w Krakowie”. Kolejny rozdział poświęcony został rekonstrukcji tła obrazu. Przedstawiono proces powstania projektu nowego tła – jego wczesne koncepcje, z których zrezygnowano w momencie dokonania odkrycia prawdopodobnie autorskiego szkicu na odsłoniętym, drewnianym podobrazii, oraz ostateczną wersję opartą na przedstawieniu Matki Boskiej z Chomentowa. Ostatni rozdział poświęcono zagadnieniom ekspozycyjnym malowidła oraz metalowych aplikacji.

MAJA POTRAWIAK

Conservation treatment of a painting depicting Mother Mary with the Child in Kraków type Hodegetria from the church in Przyłęk Szlachecki. Background reconstruction on the basis of existing evidence

Supervisor: Dr. Anna Sękowska

It would be quite difficult a task to find in the history of easel painting a phenomenon of similar scale of repetition of single depiction, as it is the case with Kraków-type Hodegetria. The first original depiction, probably not preserved until our times, appeared in Poland around the end of the 14th century. It was the object of extensive cult, particularly in the area of old Małopolska. The painting of Mother Mary with the Child (tempera on wooden support) from the parish church of St. John the Baptist in Przyłęk Szlachecki is a repetition of the above-mentioned depiction. It has not been discussed in the literature and is not widely known to the public.

The painting examination proved the initial assumption concerning full overpainting correct. A decision was made to uncover the original Gothic paint layer. Quite problematic was the non-original background with chequerboard pattern, made probably at the end of 19th century. It was stylistically inadequate and diminished the artistic value of the artwork. Therefore, it was decided to remove the background and make relevant reconstruction.

The MA thesis was divided into two sections: the first resembles conservation documentation, while the other elaborates on theoretical problems, including the overview of key information concerning Kraków-type Hodegetria. After analyses and consultations, the approximate date of the painting determined at approx. 1500 and the work was linked to the studio of “the master of Virgin Mary painting from the Norbertines of Krakow”. The subsequent chapter was devoted to the reconstruction of the background. The process of designing the new background was described – the initial stage of the process, abandoned after discovery of an author’s sketch on the uncovered wooden support of the painting, and the final version based on the depiction of the Mother Mary of Chomentów. The final chapter deals with exhibition issues concerning the painting and metal appliqué.

Lico obrazu przed konserwacją, po odjęciu sukienek. Fot. P. Gąsior

Face of the painting after removal of the gowns. Photo: P. Gąsior

Odwrocie obrazu przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

Verso of the painting before conservation treatment. Photo: P. Gąsior

Lico obrazu w trakcie konserwacji – widoczne odsłonięte fragmenty pierwotnej warstwy malarskiej (dłuższe palce dłoni i stopy). Fot. M. Potrawiak

The face of the painting during conservation treatment – uncovered fragments of the original paint layer (longer fingers and toes). Photo: M. Potrawiak

Lico obrazu w trakcie konserwacji. Etap po usunięciu przemalowań warstwy malarskiej i „szachownicowego” tła. Fot. P. Gąsior

Face of the painting during conservation treatment. After removal of overpainting layers and chequerboard background. Photo: P. Gąsior

Fotografia w podczerwieni – fragment obrazu z widocznym szkicem wici roślinnej odnalezionym na desce podobrazia po usunięciu niepierwotnego tła. Fot. P. Gąsior

Infra-red photography – a fragment of the painting with visible sketch of a twig discovered on the support panel after removal of the non-original background. Photo: P. Gąsior

Projekt cyfrowej rekonstrukcji tła obrazu. Wyk. M. Potrawiak

Digital background reconstruction design. By: M. Potrawiak

Lico obrazu po konserwacji. Fot. P. Gąsior

Face of the painting after conservation treatment. Photo: P. Gąsior

Gipsowy, patynowany fryz przed konserwacją. Widoczne silne zanieczyszczenia, spękania, ubytki formy rzeźbiarskiej i patyny oraz zachłapania zaprawą cementową. Fot. P. Krupa

Gypsum patinated frieze before conservation treatment. Considerable contamination, cracks, losses in sculpture form and patina as well as stains of plaster can be seen. Photo: P. Krupa

PAULINA KRUPA

Problematyka konserwatorska gipsowych patynowanych obiektów wielkoformatowych na przykładzie lwowskiego fryzu pt. *Wjazd Chrystusa do Jerozolimy* z 1904 roku autorstwa Alojzego Bunscha z Bazyliki oo. Franciszkanów w Krakowie

Promotor: prof. Ireneusz Płuska

W pracy magisterskiej przedstawiono i omówiono problematykę konserwatorską związaną z gipsowymi patynowanymi wielkoformatowymi obiektami na przykładzie modelu gipsowego lwowskiego fryzu, który przekuto w marmurze kararyjskim. Zdobi on jedną ze ścian kaplicy Pana Jezusa Miłosiernego w katedrze łacińskiej we Lwowie. Model gipsowy odnaleziony w pomieszczeniu magazynowym bazyliki oo. Franciszkanów w Krakowie, przetrwał do naszych czasów w katastrofalnym stanie.

Prace przy obiekcie poprzedziły badania. Przeprowadzono analizę gipsu, wykonano fotografie przekrojów poprzecznych, fotografie w UV-fluorescencji, zdjęcia rtg., przeprowadzono analizę porównawczą opartą m.in. na metodach fotogrametrycznych, skaningu laserowym oraz modelach 3D, ponadto zlecono badania spoiw i pigmentów. Wyjazdy do Lwowa zaowocowały pozyskaniem cennej dokumentacji, dzięki której zrekonstruowano ubytki dekoracji rzeźbiarskiej.

Praca przy fryzie wymagała przygotowania od strony technicznej, konstrukcyjnej oraz artystycznej w zakresie uzupełnienia i rekonstrukcji formy rzeźbiarskiej oraz patyny imitującej metaliczny brąz. Dużym problemem było sklejenie i wzmocnienie podłoża. Dlatego też wykonano konstrukcję nośną integralnie wkomponowaną w odwrocie płaskorzeźby, ukształtowaną z odpowiednich prętów z włókna szklanego oraz laminatu na bazie włókien szklanych sklejonych żywicą epoksydową.

PAULINA KRUPA

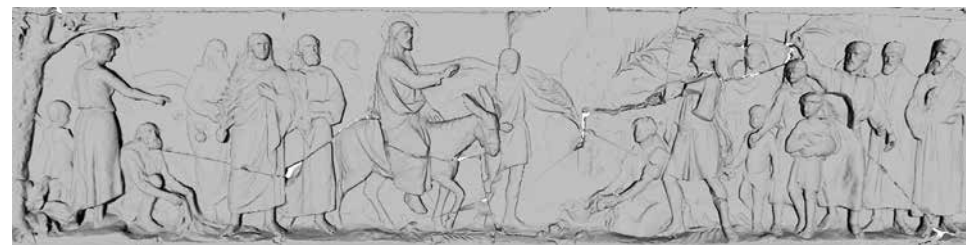
Issues concerning conservation treatment of large size gypsum patinated objects – Lviv frieze entitled *Christ's Entry Into Jerusalem* dated 1904, by Alojzy Bunsch, from the Franciscan monastery in Kraków

Supervisor: Prof. Ireneusz Płuska

The MA thesis discusses and describes the issues concerning conservation treatment of large gypsum patinated objects using a gypsum model of a Lviv frieze later made in Carrara marble as an example. It is located on one of the walls of the Merciful Lord Jesus Chapel of the Latin Cathedral in Lviv. The gypsum model found in the storage rooms of the area of the Franciscan monastery in Kraków survived to our time in a very poor condition.

The conservation treatment was preceded by research involving gypsum analysis, photographs of cross-sections, UV-fluorescence photographs, X-ray photographs, comparative analysis based, among others, on photogrammetric methods, laser scanning and 3D models, and also commission of binders and pigments. Visits in Lviv resulted in obtaining valuable documentation enabling reconstruction of losses in sculpture ornaments.

The work on the frieze involved some technical, construction and artistic preparation as regards filling of losses and reconstruction of the sculpture and patina imitating metallic bronze. Quite problematic was reattachment and reinforcement of the base. Therefore, a carrying structure was made, incorporated at the back of the low relief, made of adequate fibre glass bars and laminate made from glass fibre bonded with epoxy resin.

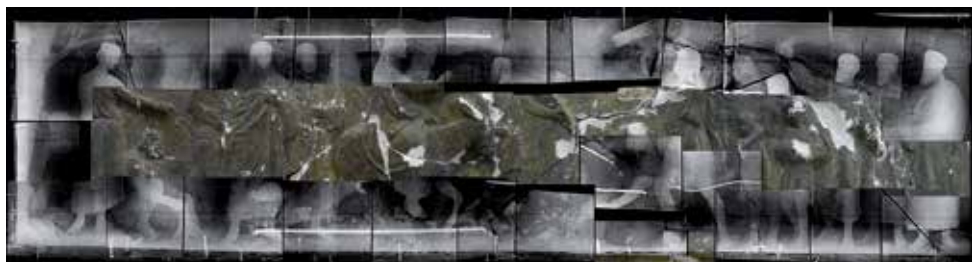
Wyeksponowana forma i rysunek dekoracji rzeźbiarskiej na podstawie modelu 3D. Stan przed konserwacją. Widoczne ubytki oraz spękania powierzchni dzieła. *Model 3D wyk. B. Mitka*

Exposed form and drawing of sculpture ornament, based on 3D model. Condition before conservation treatment. Visible losses and cracks on the surface. *3D Model made by B. Mitka*

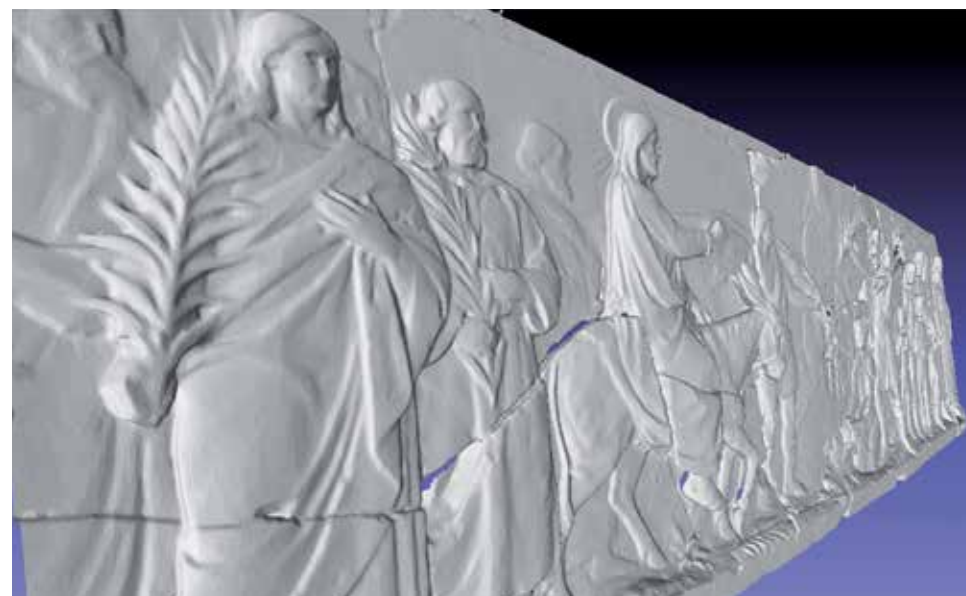
Badania fryzu w UV-fluorescencji. Fot. P. Gąsior

UV-fluorescence analysis of the frieze. Photo: P. Gąsior

Naniesione na zdjęcie obiektu pojedyncze fotografie rentgenowskie, wykonane celem zidentyfikowania wewnętrznej budowy płaskorzeźby (w szczególności metalowej konstrukcji zbrojeniowej). Fot. RTG wyk. A. Mikołajska, M. Gawor

Individual X-ray photographs transposed onto the photograph of the object in order to identify inner structure of the relief (in particular metal reinforcement structure). Photo: X-ray photo made by A. Mikołajska, M. Gawor

Wizualizacja przedstawiająca stan zachowania obiektu przed konserwacją wraz z rysunkiem dekoracji rzeźbiarskiej wykonana w oparciu o model 3 D. Model 3D wyk. B. Mitka

Visualisation presenting the condition of the object before conservation treatment, along with sculpture ornament drawing, based on 3D model. 3D model made by B. Mitka

Stan w trakcie demontażu poszczególnych spękanych elementów, celem ponownego sklejenia dla odpowiedniego konstrukcyjnego wzmocnienia dzieła. Fot. P. Krupa

Condition during removal of individual cracked elements in order to reattach the same to ensure adequate structural reinforcement of the work. Photo: P. Krupa

Konstrukcja nośna, ukształtowana z prętów z włókna szklanego i laminatu na bazie włókien szklanych sklejonych żywicą epoksydową, integralnie wkomponowana w odwrocie fryzu. *Fot. P. Krupa*

Carrying structure made of fibre glass bars and laminate made of glass fibres bonded with epoxy resin, incorporated in the back of the frieze. *Photo: P. Krupa*

Zniszczona forma rzeźbiarska jednego z detali wraz z zanieczyszczeniami, ubytkami oraz spękaniem powierzchni. *Fot. P. Krupa*

Damaged sculpture form of one of the ornaments, along with contaminations, losses and cracks on the surface. *Photo: P. Krupa*

Zrekonstruowana forma rzeźbiarska detalu (na podstawie dokumentacji fotograficznej fryzu marmurowego z katedry łacińskiej we Lwowie) wraz ze zrekonstruowaną metaliczną patyną naśladującą brąz. *Fot. P. Krupa*

Reconstructed sculpture form of the ornament (based on photographic documentation of the marble frieze from the Latin cathedral in Lviv) along with reconstructed metallic patina imitating bronze.

Photo: P. Krupa

Stan zachowania obiektu po zabiegach konserwatorsko-restauratorskich. Oczyszczona, sklejoną i wzmocnioną konstrukcyjnie powierzchnia dzieła wraz ze zrekonstruowaną dekoracją rzeźbiarską oraz metaliczną patyną. *Fot. P. Krupa*

Condition after conservation treatment and restoration. Cleaned, rebounded and reinforced surface of the work along with reconstructed sculpture ornaments and metallic patina. *Photo: P. Krupa*

Jatagan II, XIX wiek (1. poł.?) (nr inw. MUJ 18845, 7775/IV). Widok z boku, prawa i lewa strona. Stan przed konserwacją. Fot. G. Zygier

Jatagan II, 19th century (1st half?) (Inventory No. MUJ 18845, 7775/IV). Side view, right and left side. Condition before conservation treatment. Photo: G. Zygier

MONIKA MAZUR

Badania i konserwacja dwóch XIX-wiecznych jataganów ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

Promotor: dr Roman Jacek Kieferling

Jatagan to broń biała, popularna głównie w XVIII i XIX wieku na terenach Imperium Osmańskiego. Ostrze jataganu ma charakterystyczne podwójne wygięcie, a rękojeść wieńczy głowica w formie szeroko rozstawionych „uszu”. Ten typ broni był często bogato dekorowany – inkrustacjami ze szlachetnych metali, np. w formie tekstów z Koranu, wysadzany kamieniami, koralami, zdobiony filigranem, elementami z rogu, kości itp.

Dwa jatagany z Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego datowane na XIX wiek, przekazano do konserwacji bez pochew. Jeden z nich dekorowany jest techniką *koftegari*, czyli płytką inkrustacją, polegającą na nabijaniu płatków lub drutu w naciętą lub drapaną powierzchnię metalu, w tym przypadku drut srebrny i mosiężny nabito na stalową głownię i listwę rękojeści. Drugi jatagan posiada miedzianą listwę spinającą rękojeść, wysadzaną imitacją koralu, zaś jego głownię zdobi częściowo wykruszona srebrna inkrustacja. Wspólną cechą obu jataganów są jasne okładziny wykonane z ciosów morsa, zdobione mosiężnymi rozetkami z wypełnieniem z ciemnego rogu.

Głównym celem prac konserwatorskich było zatrzymanie procesów korozyjnych metali oraz degradacji pozostałych elementów, a także odzyskanie utraconych walorów estetycznych. Wiązało się to ze znaczną rekonstrukcją w obrębie jednej z rękojeści, którą należało wprowadzić w taki sposób, aby zarazem ustabilizować rozluźnione połączenia. Cios morsa, z którego wykonano okładziny, objęty jest ochroną prawną. Powstała więc konieczność opracowania rekonstrukcji w technologii alternatywnej. Po wielu próbach powstały dwie wersje – z masy protetycznej używanej w stomatologii oraz z orzecha południowoamerykańskiej palmy *tagua*. Do czyszczenia głowni jataganów wykorzystano metody mechaniczne oraz oczyszczanie w komorze plazmowej. Wykonano szereg badań, m.in. analizy językoznawcze wykonanych napisów, dzięki którym udało się precyzyjnie zadatować jeden z jataganów, a także odnaleźć analogiczne przykłady broni w zagranicznych kolekcjach.

MONIKA MAZUR

The study and conservation treatment of two 19th century yatagan sabres from the collection of Collegium Maius of the Jagiellonian University in Kraków

Supervisor: Dr. Roman Jacek Kieferling

Yatagan is a type of sabre popular in 18th and 19th century in the Ottoman Empire. It is characterised by double curved blade and two flared wings at the pommel. This type of weapon was often richly decorated – encrusted with precious metals – in the form of Quranic inscriptions, with precious stones, beads, filigree, bone or horn elements, etc.

The two yatagans from the collection of Collegium Maius of the Jagiellonian University in Kraków, dated to the 19th century, were handed over for conservation treatment without sheaths. One of them is decorated with *kofçigari* work, consisting in inlaying a metal leaf or wire into the grooves made on the surface of the metal – in this case a silver and brass wire was hammered into steel pommel and hilt lame. The other yatagan has a brass hilt lame encrusted with artificial coral, while the pommel is decorated with partly missing silver encrustation. The common feature of the two yatagans is bright linings made of walrus tusks, with brass rosettes with dark horn filling.

The key objective of the conservation treatment was to stop corrosion of metals and degradation of other elements and restoration of former aesthetic value. This required extensive reconstruction of one of the hilts, which had to be done in a way that would concurrently stabilise the loosened joints. Since the walrus tusk from which the linings were made is protected by law, an alternative material had to be used for reconstruction. After numerous tests, two versions were made: from denture base and ivory palm (*tagua*) nut. Pommels were cleaned mechanically and in the plasma chamber. A number of analyses and tests were performed, such as linguistic analyses of inscriptions, which enabled precise dating of one of the yatagans and finding similar weapon in foreign collections.

Jatagan II, XIX wiek (1. połowa?) (nr inw. MUJ 18845, 7775/IV). Widok z boku, prawa i lewa strona. Stan po konserwacji. Fot. M. Mazur

Yatagan II, 19th century (1st half?) (Inventory No. MUJ 18845, 7775/IV). Side view, right and left side. Condition after conservation treatment. Photo: M. Mazur

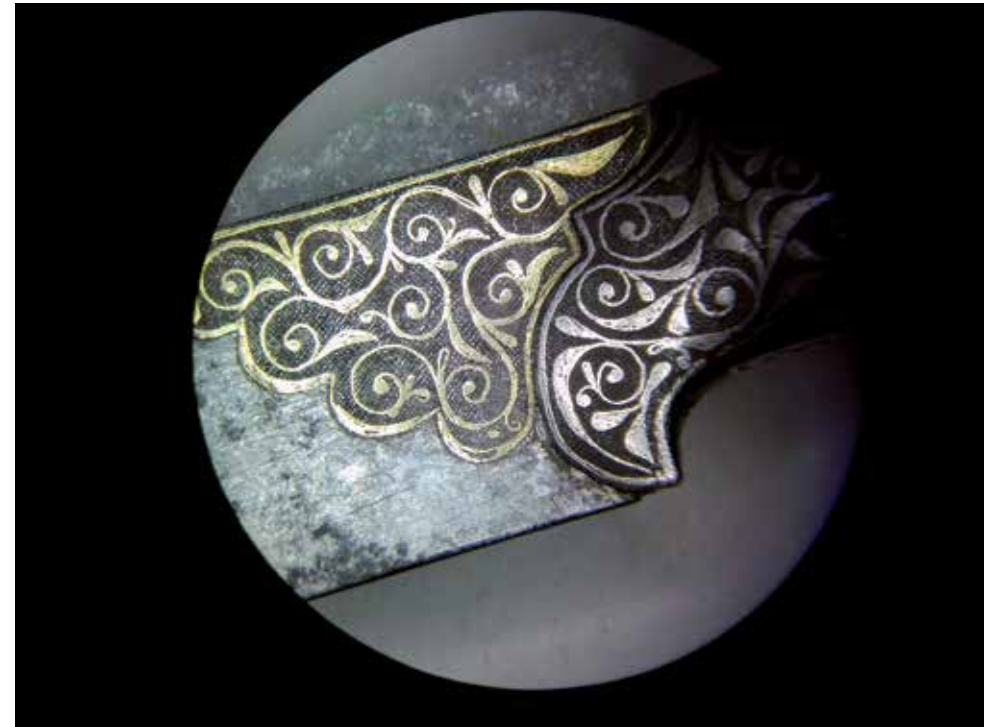
Jatagan I, 1876/1877 rok (nr inw. MUJ 18844, 7774/IV). Zbliżenie rękojeści, widok z boku, prawa i lewa strona. Stan przed konserwacją. *Fot. G. Zygiel*

Yatagan I, 1876/1877 (Inventory No. MUJ 18844, 7774/IV). Hilt close-up, side view, right and left side. Condition before conservation treatment. *Photo: G. Zygiel*

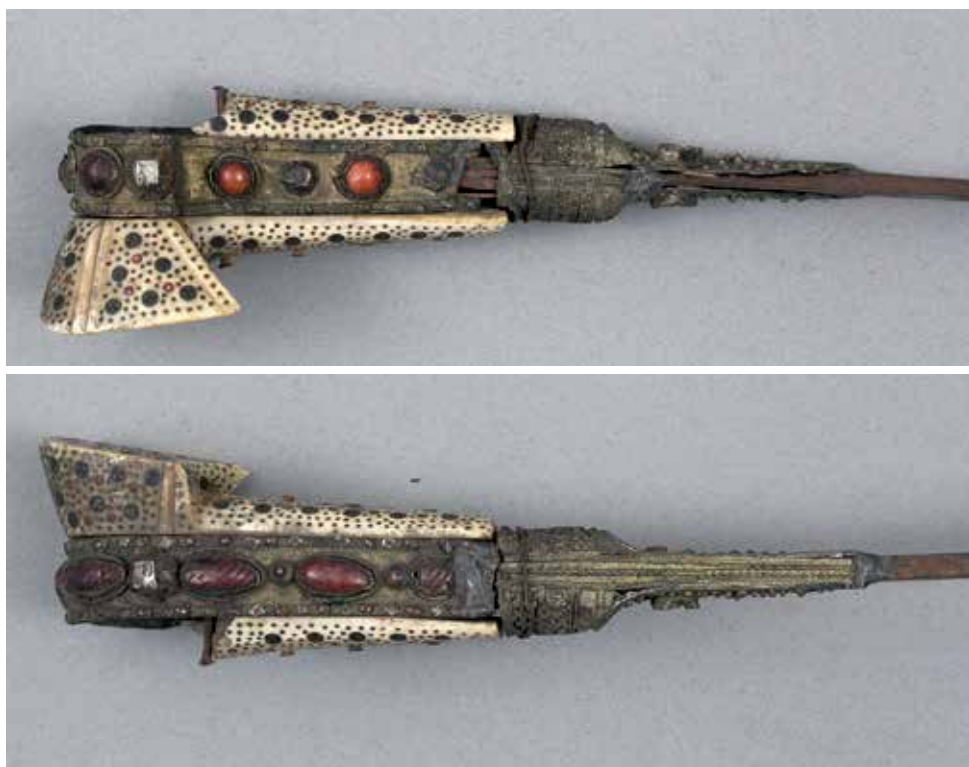
Jatagan I, 1876/1877 rok (nr inw. MUJ 18844, 7774/IV). Zbliżenie rękojeści, widok z boku, prawa i lewa strona. Stan po konserwacji. *Fot. M. Mazur*

Yatagan I, 1876/1877 (Inventory No. MUJ 18844, 7774/IV). Hilt close-up, side view, right and left side. Condition after conservation treatment. *Photo: M. Mazur*

Jatagan I, 1876/1877 rok (nr inw. MUJ 18844, 7774/IV). Zbliżenie stalowej listwy dekorowanej srebrnym i mosiężnym *kofigari*. Stan w trakcie konserwacji. *Fot. M. Mazur*

Yatagan I, 1876/1877 (Inventory No. MUJ 18844, 7774/IV). Close-up on the bar ornamented in silver and brass *kofigari*. Condition during conservation treatment. *Photo: M. Mazur*

Jatagan II, XIX wiek (1. połowa?) (nr inw. MUJ 18845, 7775/IV). Zbliżenie rękojeści, widok z przodu i z tyłu. Stan przed konserwacją. *Fot. G. Zygiel*

Yatagan II, 19th century (1st half?) (Inventory No. MUJ 18845, 7775/IV). Close-up on hilt, front and rear view. Condition before conservation treatment. *Photo: G. Zygiel*

Jatagan II, XIX wiek (1. połowa?) (nr inw. MUJ 18845, 7775/IV). Zbliżenie rękojeści, widok z przodu i z tyłu. Stan przed konserwacją. *Fot. M. Mazur*

Yatagan II, 19th century (1st half?) (Inventory No. MUJ 18845, 7775/IV). Close-up on hilt, front and rear view. Condition before conservation treatment. *Photo: M. Mazur*

Jatagan II, XIX wiek (1. połowa?) (nr inw. MUJ 18845, 7775/IV). Gotowe rekonstrukcje brakującego fragmentu rękojeści. Od lewej – element wykonany z orzecha słoniorośli oraz w masie Duracryl Plus. Stan w trakcie konserwacji. *Fot. M. Mazur*

Yatagan II, 19th century (1st half?) (Inventory Bo.MUJ 18845, 7775/IV). Completed reconstruction of the missing element of the hilt. From the left – an element made from a ivory palm nut and in Duracryl Plus base. Condition during conservation treatment. *Photo: M. Mazur*

W publikacji *Prace Magisterskie 2015/2016*
Tom IV, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Fotel autorstwa Carla Bugattiego: przed konserwacją. Fot. P. Gąsior

The armchair by Carlo Bugatti: before restoration. Photo: P. Gąsior

ANNA FORYŚ

Problem aranżacji i ekspozycji kilku nakładających się warstw malowideł ściennych na przykładzie prezbiterium kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

The presentation and exposure of several wall paintings from various historic periods. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

TERESA SEWIŁO

Problem odsłaniania malowideł ściennych na przykładzie kościoła pw. św. Mikołaja Biskupa w Skrzydlnej

Revealing wall paintings. The case of the presbytery of the church of St. Nicolaus the Bishop in Skrzydlina

MONIKA FUDALI

Transfery trzech malowideł ściennych – *Chrystus Pantokrator*, *Święta Paraskewa* oraz *Kompozycja abstrakcyjna* – autorstwa Jerzego Nowosielskiego, pochodzących z domu artysty

Transferring three wall paintings: *Christ Pantocrator*, *St. Paraskevi* and *the Abstract Composition* by Jerzy Nowosielski from the artist's house

JUSTYNA SKRZEŁOWSKA

Wpływ spoiw syntetycznych stosowanych do utrwalania malowideł ściennych na właściwości warstw malarskich wykonanych w technice kazeinowej

The influence of synthetic binding media used in the consolidation of wall painting on the properties of casein paint layers

AGATA BARTKIEWICZ

Konserwacja i restauracja obrazu *Zwiastowanie NMP z rodziną fundatorów* jako doświadczenie roli decyzji podejmowanych przez konserwatorów dzieł sztuki

Conservation-Restoration of the painting *Annunciation adorned by the Donor's Family* – experiencing the impact of the decisions undertaken by art restorers

KATARZYNA BIZOŃ

Badania i konserwacja holenderskiego obrazu tablicowego z połowy XVII wieku *Arka Przymierza w Świątyni Dagona* Jacoba De Weta Starszego. Problematyka werniksów. Ujęcie historyczne i teoretyczne

The examination and conservation of the 17th c. panel painting *The Ark of the Covenant in the Temple of Dago*, by Jacob Willemszoon de Wet. The issue of varnishes. Historical and theoretical views

KAROL BRZOZOWSKI

Konserwacja XVI-wiecznego włoskiego obrazu na drewnie *Madonna z Dzieciątkiem, św. Janem Chrzcicielem i dwoma aniołami*. Rozpoznanie obiektu na tle warsztatu Andrea del Sarto i jego naśladowców

The conservation-restoration of the 16th century Italian panel painting *The Virgin and Child with St John the Baptist and Two Angels*. Studies of the painting with respect to the workshop of Andrea del Sarto and his followers

KINGA ZYGMUNT

Historia stabilizacji podobrazia drewnianego obrazu tablicowego z przedstawieniem sceny *Wybieranie piskląt*, wg Pietera Brueghela Młodsze (?), XVII w., z Muzeum Górnośląskiego w Bytomiu

The history of the stabilisation of the 17th c. panel painting *The Peasant and the Nest Robber* made by Pieter Breughel junior from the collection of the Upper Silesian Museum in Bytom

JOANNA KARNAS

Historyczne przekształcenia XVII-wiecznego obrazu *Matka Boska z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Rachwałowicach. Konserwacja metalowych aplikacji i pieczęci

Historical alterations of the 17th c. painting *The Virgin and the Child* from the parish church of the Nativity of Our Lady in Rachwałowice. Conservation of metal repousse and seals

MAGDALENA PIKULSKA

Techniki i technologie *papier-mâché* w sztuce zdobniczej i rzeźbie na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej kopii Drzwi Gnieźnieńskich ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Techniques and technologies of *papier-mâché* used in decorative arts and sculpture with the example of the conservation of the 19th c. copy of the Door of the Gniezno Cathedral from the collection of the Jagiellonian University Museum

ZBIGNIEW STRZELCZYK

Problematyka konserwacji bursztynu na przykładzie szkatuły na biżuterię z końca XVII wieku, Gdańsk, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

The conservation of amber with the example of the 17th c. Gdańsk jewellery case from the collection of the Jagiellonian University Museum

DAGMARA DUDA

Próba odczytania i rekonstrukcji dekoracji brokatowych oraz konserwacja gotyckiej rzeźby drewnianej, przedstawiającej św. Stanisława Biskupa, ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Maius w Krakowie

The prefatory interpretation and reconstruction of the relief brocade decoration along with conservation-restoration of the wooden, Gothic sculpture of Saint Stanislaus the Bishop from the collection of the Jagiellonian University Museum

ALEKSANDRA MIERZWA

Analiza zmian w korpusie tryptyku z Niwnic, z przywróceniem głównego tematu przedstawienia, poprzez wykonanie rekonstrukcji zaginionej rzeźby Madonny z Dzieciątkiem

The analysis of the alterations in the body of the Niwnice triptych, reviving the main topic of the composition through the reconstruction of the lost Madonna and Child

KATARZYNA KOT

Konserwacja mebli autorskich na przykładzie konserwacji fotela Carla Bugattiego

The restoration of individually designed furniture – the case of the Carl Bugatti armchair

MAŁGORZATA WÓJCIK-RYCHLEC

Problematyka konserwacji i restauracji malowidła na podłożu płyty kamiennej na przykładzie XVII-wiecznego obrazu *Pokłon Trzech Króli*

The issue of the conservation-restoration of a painting on a stone slab – the case of the 17th c. painting *The Adoration of the Magi*

JOANNA SITNIK

Zabieg prostowania zwiniętych negatywów małoobrazkowych na podłożach z estrów celulozy

The straightening of rolled miniature film strips on a cellulose ester base

EDYTA BERNADY

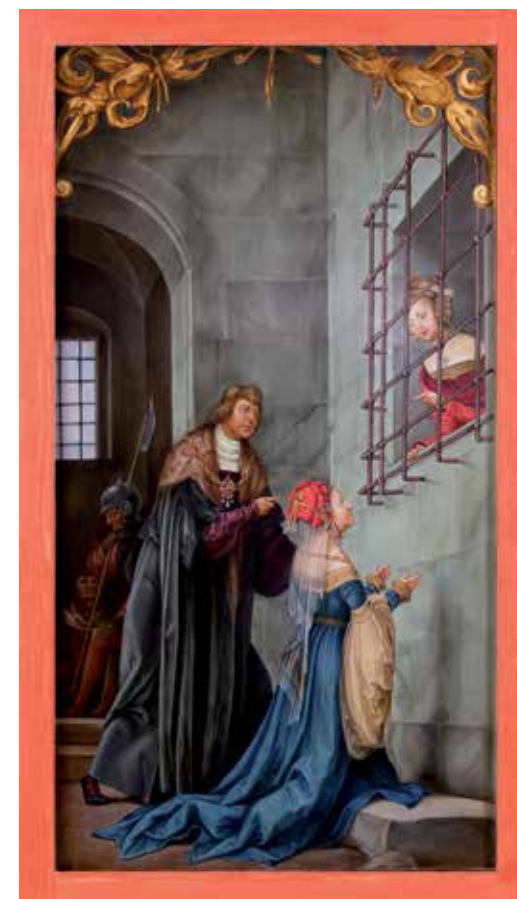
Badania z wykorzystaniem nowoczesnych technik analitycznych oraz konserwacja XV-wiecznego witrażu *Tron Łaski* z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

Examinations using modern analytical techniques and conservation-restoration on the 15th c. stained-glass *Throne of Grace* from the Dominicans priory in Cracow

W publikacji *Prace Magisterskie 2014/2015*
Tom III, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

Odtworzone przedstawienie *Nawrócenie*
cesarzowej Faustyny. Fot. A. Smyk

The reconstructed depiction of the *Conversion*
of the empress Faustina. Photo: A. Smyk

MIŁOSZ PILSZEK

Problematyka zmian barwnych polichromii na drewnie na przykładzie dekoracji malar-
skiej wnętrza kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewiczach k. Krakowa

The discolouration of the polychromy on a wooden substrate – the case of the painted
decorations of the interior of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our
Lady in Dalewice near Kraków

PAULINA TARANEK

Próba ustalenia zakresu przemalowań XVII-wiecznej polichromii oraz zabiegów kon-
serwatorskich z lat 70. i 80. XX wieku, podjęcie tematu rekonserwacji na przedstawi-
eniach św. Doroty oraz św. Łukasza Ewangelisty w otoczeniu aniołów w prezbiterium
kaplicy pw. Nawiedzenia i Zwiastowania NMP w Dalewiczach, woj. małopolskie

Establishing the extent of the overpainting of the 17th century polychromy and the range of conservation interventions carried in the 1970s and 80s; the issue of re-conservation in the example of St. Dorothea and St. Luke the Evangelist surrounded by Angels from the presbytery of the chapel of the Visitation and Annunciation of Our Lady in Dalewice near Kraków

WIKTORIA SUDER

Zespół dziesięciu transferów XVI-wiecznych malowideł ściennych ze Starkowa. Próba odczytania treści oraz odtworzenia układu dekoracji malarskiej w gotyckim kościele w Starkowie (woj. lubuskie)

A set of transfers of 16th century wall paintings from Starków. Reading and reconstruction of the decorative scheme from the Gothic church in Starków (Lubuskie voivodship)

ANNA SMYK

Odtworzenie zaginionego dzieła pt. *Nawrócenie cesarzowej Faustyny* autorstwa Hansa Süssa z Kulmbachu na podstawie materiałów archiwalnych i rozpoznania oraz opracowania warsztatu mistrza

The reconstruction of a lost painting by Hans Süss von Kulmbach, *The Conversion of the empress Faustina* on the basis of archival sources and recognition of the master's workshop

STANISŁAW STRZELCZYK

Konserwacja XVI/XVII-wiecznych kołtryn zdobiących średniowieczne belki stropowe z kamienicy przy ul. Dominikańskiej 1 w Krakowie

The conservation of 16th/17th century woodcut wallpapers (*coltrina*) from the house at Dominikańska 1 in Kraków

BARTOSZ ZARĘBSKI

Badania historyczne w kontekście działań z zakresu konserwacji i restauracji dzieł sztuki. Próba połączenia dwóch warsztatów naukowych w pracach konserwatorskich wykonanych przy gotyckim obrazie *Madonny Apokaliptycznej* z klasztoru oo. Bernardynów w Alwerni

Historical studies in the conservation-restoration of artworks. Two methods of scientific research involved in the restoration of the Gothic panel *Our Lady of the Apocalypse* from the Bernardine monastery in Alwernia

MALWINA ŻOŁYNIAK

Strukturalne wzmocnienie ścienionego podobrazia drewnianego kwatery z przedstawieniem *Pojmania Chrystusa*, pochodzącej z niezachowanego ołtarza późnogotyckiego należącego do zbiorów klasztoru oo. Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie

The consolidation of a pared down panel painting with the scene of the *Capture of Christ* from the lost altar from the Pauline monastery in Częstochowa

ARLETA CHWALIK

Problematyka konserwacji obrazów wielkoformatowych na płótnie. Konserwacja, próba rekonstrukcji i aranżacji estetycznej obrazu z wizerunkiem św. Katarzyny Aleksandryjskiej z Jaślik (woj. podkarpackie) przeznaczonego do ekspozycji we wnętrzu sakralnym – na tle historii obiektu

Issues arising from the conservation-restoration of outsize canvas paintings. The conservation, reconstruction and presentation of the painting of *Saint Catherine of Alexandria* from Jaślika (Podkarpackie voivodship) in the sacral interior discussed in the context of the object's history

MONIKA DŁUSKA

Problematyka badawczo-konserwatorska osiemnastowiecznego włoskiego obrazu *Zwiastowanie* z klasztoru Sióstr Zmartwychwstanków w Kętach w kontekście historycznym dzieła. Próba ustalenia autorstwa

Studies and the conservation-restoration of the 18th century Italian painting of the *Annunciation* from the convent of the Sisters of the Resurrection in Kęty in respect of the painting's history. Studies of its attribution

ANNA FRANDLUCHA

Iglą i pędzlem, czyli o łączeniu dwóch specjalności w konserwacji jedwabnej dalmatyki z dekoracją malarską Teresy Oborskiej

With a needle and a brush – on joining two specialisations in the restoration of a silk dalmatic painted by Teresa Oborska

KATARZYNA GWÓŹDŹ

Problem wzmocnienia zdegradowanego płótna dwustronnego malowidła na przykładzie chorągwi Arcybractwa Męki Pańskiej z klasztoru oo. Franciszkanów w Krakowie

The consolidation of deteriorated canvas painted on both sides. The case of the gonfalon of the Fraternity of Passion from the Franciscan monastery in Kraków

ELŻBIETA MALINA

Rozpoznanie historii i opracowanie metody konserwacji cyklu dziewiętnastowiecznych malowideł na płótnie z przedstawieniami czterech Ewangelistów, pochodzących z kaplic w obejściu kościoła św. Stanisława Biskupa w Świniarach, woj. świętokrzyskie, ze szczególnym uwzględnieniem problemu usuwania przemalowań, na przykładzie prac badawczych i konserwatorskich wykonanych przy obrazie św. Łukasza

Study of the history and establishing the restoration procedures for a 19th century cycle of canvas paintings with depictions of the four Evangelists from the apse chapels of the church of St. Stanislaus the Bishop in Świniary (Świętokrzyskie voivodship). The examination and restoration of the painting with St. Luke as a case study for the issue of the removal of over-painting

FILIP PELON

Prace badawcze i konserwatorskie prowadzone przy obrazie *Matki Boskiej z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Antoniego Padewskiego w Koziegłówkach przyczynkiem do odkrycia malowidła będącego połączeniem trzech typów ikonograficznych: *Hodegetrii Krakowskiej*, *Koronacji Maryi* i *Sacra Conversazione*. Analiza nieznanej techniki zdobienia nimbów

The examination and restoration of the painting *The Virgin and Child* from the church of St. Anthony of Padua in KoziegłóWKi – a trigger for the discovery of a painting combining three iconographic types: the Cracovian Hodegetria, the *Coronation* and *Sacra Conversazione*. Study of the unknown technique of the nimbuses' decoration

PAULINA CYGAN

Problemy konserwatorskie towarzyszące rozwarstwieniu malowideł z gotyckiej predelli ze zbiorów Muzeum Parafialnego przy kościele św. św. Świerada i Benedykta w Tropiu

Problems arising during the separation of the paintings from the Gothic predella, in the collection of the parish museum of the church of St. Świerad and St Benedict in Tropie

PAULA MUSIAŁ

Oryginał i kopia w sztuce – problem aranżacji obiektu zabytkowego na przykładzie konserwacji renesansowego kamiennego cyborium autorstwa Jana Marii Padovano z kościoła pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

An original and a copy in art – issues arising from the presentation of a historic artwork. The case of the Renaissance ciborium of Jan Maria Padovano, the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

OLGA OSIP

Marmur, wapień polichromowany i stiuk – problematyka aplikacji materiałowych na przykładzie epitafium Stanisława Kucharskiego z kaplicy św. Anny, kościół pw. św. Wojciecha i Matki Bożej Bolesnej w Modlnicy

Marble, polychrome limestone and stucco – issues on appliques. The case of the epitaph of Stanislav Kucharski from the chapel of St. Ann, in the church of St. Adalbert and Our Lady of Sorrows in Modlnica

MACIEJ DOBRZAŃSKI

Problematyka impregnacji struktur rzeźb drewnianych, polichromowanych, na przykładzie konserwacji fragmentu XVII-wiecznej, wielopostaciowej kompozycji rzeźbiarskiej ze św. Agnieszką z kaplicy św. Barbary w Bukownie

The consolidation of the wooden polychrome sculptures – the restoration of a fragment of the 17th century figural composition with St. Agnes from the chapel of St. Barbara in Bukowno

MAGDALENA URBANIAK

Problematyka technologii i konserwacji galanterii żeliwnej oraz litofanów ze zbiorów Muzeum w Gliwicach

Issues with the technology and restoration of the cast iron artefacts and lithophanes from the collection of the museum in Gliwice

MICHAŁ BOSEK

Próba rekonstrukcji elementów metalowych oraz z koralu na przykładzie konserwacji XVI/XVII-wiecznego sepetu sycylijskiego z Trapani, wykonanego w technice *retro-incastro*, ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ. Konfrontacja i ocena technik historycznych oraz współczesnych

The reconstruction of the metal and coral details of a 16th/17th century table cabinet from Trapania (Sicily) executed in the *retro-incastro* technique from the collection of the Jagiellonian University Museum. Issues arising from historical and modern techniques

Św. Piotr, Św. Mikołaj, awers, prawe skrzydło tryptyku – po odsłonięciu i oczyszczeniu. Fot. P. Gąsior

St. Peter, St. Nicholas, the avers, the right wing of the triptych – after unveiling and cleaning. Photo. P. Gąsior

MAŁGORZATA KORNECKA-DRAĞ

Murale – wielkoformatowe malowidła reklamowe w Łodzi z okresu PRL-u. Tło historyczne i społeczne, techniki i technologie, przyczyny zniszczeń i stan zachowania oraz próby zabiegów konserwatorskich muralu Zakładów Przemysłu Jedwabniczego „Pierwsza”

Murals – Large-format Advertising Paintings in Łódź from the Period of Polish People’s Republic. Historical and Social Backgrounds, Techniques and Technologies, Causes of Decay and the State of Preservation as well as Attempts of Conservation Treatments of the “Pierwsza” Silk Industry Company mural

W publikacji *Prace Magisterskie 2013/2014*
Tom II, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

KAROLINA MOLGA

Działalność konserwatorska Juliusza Makarewicza (1854-1936)

Conservation activity of Juliusz Makarewicz (1854-1936)

WIKTORIA ZEJLER

Rozpoznanie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego w krużgankach Sanktuarium Królowej Rodzin w Wambierzycach. Rozpoznanie problematyki konserwatorskiej malowideł ściennych wambierzyckiej Kalwarii

Identification, conservation and restoration of a wall painting in the cloisters of the Sanctuary of Our Lady Queen of the Families in Wambierzyce. The identification of the issues related to the conservation of the wall paintings in Wambierzyce Calvary

GRZEGORZ BAJOREK

Konserwacja strukturalna i stabilizacja obrazu tablicowego z przedstawieniem Koła Różańcowego z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie

The Structural and Stabilisation Restoration of the Panel Painting with the Representation of the Rosary Club from the St. Dominic Monastery in Cracow

PIOTR JAREK

Problematyka historycznych przekształceń w skrzyniach typu *cassone* na przykładzie XVI-wiecznej skrzyni z Włoch

Issues related to the historical restructuring in the *cassone* type cases with regard to a 16th century case from Italy

OSKAR HANUSEK

Konserwacja sztuki współczesnej w kontekście zapisków artysty na przykładzie problemu pracy Marii Pinińskiej-Bereś pt. *Łąka twego ciała*

Modern art conservation in the context of the artist's notes seen through the thesis by Maria Pinińska-Bereś entitled "*The meadow of your body*"

JOANNA ZWINCZAK

Zagadnienia strukturalne dotyczące flamandzkich podobrazii drewnianych na podstawie konserwacji obrazu Adriaena de Gryefa *Polowanie na ptaki*

Structural Issues Related to Flemish Wooden Supports Worked out on the Basis of the Conservation of the Painting by Adriaen de Gryef *Birds Hunting*

GRZEGORZ HAJDUK

Konserwacja reliktu malowidła sztalugowego na płótnie – kompozycja trójpolowa: *Matka Boska z Dzieciątkiem – Hodegetria, Ukrzyżowanie, Św. Mikołaj* ze zbiorów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

Conservation of the Relic of the Easel Painting on Canvas – Three Area Composition: *Madonna and Child – Hodegetria, Crucifixion, St. Nicholas* from the Collection of the Lublin Catholic University

KATARZYNA ŚWIERAD

Problem konserwacji bawełnianego podobrazia dwustronnego malowidła chorągwi z przedstawieniami św. Zofii z córkami i św. Rozalii

The issue of the conservation of the cotton support of the painting of a banner depicting St. Sophie with her daughters and St. Rosalie

MARIA KISIEL

Rozwarstwianie dwóch malowideł: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Rozalii i późnogotyckiego – *Św. Piotr i Św. Mikołaj* z awersu prawego skrzydła tryptyku z Łącka, pretekstem do badań nad właściwościami kitu wyrównawczego

Delamination of two paintings: the 17th century painting depicting St. Rosalie and the late Gothic painting – *St. Peter and St. Nicholas* – from the face of the left wing of the triptych of Łącko, as a pretext to examining the properties of leveling putty

BARTŁOMIEJ KURZEJA

Rozwarstwienie dwóch malowideł sztalugowych: XVII-wiecznego z przedstawieniem św. Apolonii od późnogotyckiego – *Św. Paweł i Św. Stanisław* z awersu lewego skrzydła tryptyku z Łącka

The Delamination of Two Easel Paintings: the 17th century one with the Representation of St. Apollonia from the Late Gothic one – *St. Paul and St. Stanislaus* from the Averse of the Left Wing of the Triptych of Łącko

IZABELA GÓRKA-ZYGIER

Opracowanie technik i technologii rekonstrukcji kości w sztucznym materiale na przykładzie konserwacji XIX-wiecznej szkatuły z wizerunkami świętych ze zbiorów Muzeum Collegium Maius UJ w Krakowie

Development of Techniques and Technologies of Bone Reconstruction in an Artificial Material on the Example of Conservation of the 19th century Casket with the Images of Saints from the Collection of the Collegium Maius Museum of the Jagiellonian University of Cracow

OLGA OLSZYŃSKA

Problematyka konserwatorska kompilacji dwóch materiałów, kamienia i drewna złożonego, na przykładzie figury tronuującej Matki Boskiej z Dzieciątkiem, pochodzącej z XVI-wiecznego nagrobka św. Jacka, z kościoła oo. Dominikanów w Krakowie

The conservation issues concerning the compilation of two materials: stone and gilt wood, based on the example of the enthroned figure of Mary with Baby Jesus, from the 16th century tombstones of St. Jacek from the Dominican Friars Church in Kraków

SANDRA SAMOLIK

Problematyka konserwatorska usuwania graffiti z podłoża mineralnego

Conservation issues concerning the removal of graffiti from the mineral base

MAGDALENA SZYSZLAK

Konserwacja wazy Ignacego Ceyzika z 1818 roku ze zbiorów Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Określenie historii obiektu wraz z próbą rozpoznania nietypowej technologii

The restoration of the vase by Ignacy Ceyzik dated 1818 from the collections of the Museum of Jagiellonian University. Determining the history of the item along with an attempt to identify an untypical technology

BARTŁOMIEJ BOCHENEK

Zagadnienia związane z zastosowaniem żywicy epoksydowej do konserwacji drewna na przykładzie kompozycji rzeźbiarskich z ołtarzy bocznych kościoła pw. św. Mateusza w Boguchwałowie

The Issues Related to the Application of Epoxy Resin to the Restoration of Wood on the Example of Sculptural Compositions from the Lateral Altars of the St. Matthew Church in Boguchwałów

PAULINA WIRKIJOWSKA

Gotycka rzeźba drewniana, polichromowana *Św. Sebastian* z Mycielina; konserwacja, rekonstrukcja i próby zastosowania nanotechnologii do usuwania wosku z powierzchni zabytkowych

Gothic wooden sculpture, polychrome *St. Sebastian* from Mycelin; conservation, reconstruction and an attempt at the application of nanotechnologies for the removal of wax from the antique surface

WAWRZYNIEC WOŹNIAK

Chrystus Ukrzyżowany – rzeźba drewniana, polichromowana z klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie – konserwacja i rozpoznanie konserwatorskie w kontekście analizy porównawczej i stanu badań analogicznych figur animowanych

Christ Crucified – wooden polychrome sculpture from the Dominical Friars Convent in Kraków – conservation and conservation, identification in the context of the comparative analysis and the state of research concerning analogical anonymous figures

JOANNA KUNERT

Encyklopedia realizacji filmów typu non-camera przyczynkiem do poznania filmowego warsztatu Juliana Antonisza. Badania technik i technologii graficznych artysty oraz konserwacja pomysłownika

The Encyclopaedia of Films of the Non-Camera Type as a Contribution to the Familiarisation with the Film Technique of Julian Antonisz. The Research on the Graphic Techniques and Technologies of the Artist and the Conservation of his Book of Ideas

DARIA PILCH

Negatywy i przeźrocza stereoskopowe ze zbioru Muzeum Historycznego Miasta Krakowa. Inwentaryzacja, ocena stanu zachowania oraz propozycje konserwatorskie

Photographic negatives and stereoscopic slides from the collection of the Historical Museum of the City of Kraków. Inventory making, evaluation of the state of preservation and suggestions concerning conservation

Odślonięta spod nawarstwień powierzchnia drewna uszkodzona przez drewnojady oraz zachowane fragmenty wcześniejszych zapraw i polichromii. Fot. A. Szczepanik

Wooden surface uncovered under several overpaints, damaged by superworms, and preserved fragments of earlier grounds and polychromes. Photo. A. Szczepanik

OLGA BORCZ

Konserwacja i opracowanie nowej ekspozycji późnogotyckich malowideł ściennych o tematyce pasyjnej z klasztoru oo. Bernardynów w Przeworsku na przykładzie sceny *Upadek pod krzyżem* oraz próba ich atrybucji w świetle hipotezy o autorstwie Franciszka z Sieradza

Conservation and Preparation of a New Exposition of Passion Murals in the Benedictine Monastery in Przeworsk as Illustrated by the Scene *Falling under the Cross* and an Attempt to Attribute the Authorship in the Light of the Hypothesis Pointing to Franciszek of Sieradz.

MACIEJ FRICZE

Malowidło ścienne z przedstawieniem Modlitwy Chrystusa w Ogroju z krużganków klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie. Próba rekonstrukcji pierwotnej formy gotyckiego malowidła i jej ekspozycja *in situ*, z wykorzystaniem współczesnych technologii, w kontekście rozważań nad funkcją i odbiorem malowidła ściennego

Mural Depicting *Christ Praying in the Garden* from the Cloister in the Dominican Monastery in Kraków. An Attempt to Reconstruct the Original Gothic form of the Mural and its *in situ* Presentation with Application of Modern Technology in the Context of Deliberations on the Function and Reception of the Mural.

W publikacji *Prace Magisterskie 2012/2013*
Tom I, ukazały się streszczenia następujących
prac magisterskich:

JULIA WÓJCIK

Odsłonięcie, konserwacja i restauracja malowidła ściennego – fryzu podstropowego z końca XVI wieku na ścianie południowej sali reprezentacyjnej pałacu w Piotrowicach Nyskich

Uncovering, Conservation Treatment and Restoration of a Mural – Frieze Beneath the Ceiling, Dated to the End of the 16th century, on the Southern Wall of the Representative Room in the Manor House in Piotrowice Nyskie.

KATARZYNA KOWALCZYK

Zastosowanie metod przenoszenia i rozdzielania do aranżacji malowideł ściennych na przykładzie dekoracji z zamku w Karpnikach

Decorations in Karpniki Castle as Example of Transfer and Separation Method Application for Purpose Murals Arrangement.

MARTYNA MAREK

Obraz tablicowy *Sacra Conversazione* z początku XVI wieku ze zbiorów Muzeum Diecezjalnego w Przemyślu. Próba potwierdzenia przynależności wielokrotnie przemalowanego obrazu – przegląd gotyckich grawerunków oraz polemika nad zasadnością usuwania późniejszych przemalowań

Panel Painting *Sacra Conversazione* dated to the Beginning of the 16th century, from the Collection of the Diocesan Museum in Przemyśl. An Attempt to Attribute the Numerously Overpainted Work – an Overview of Gothic Engravings and a Polemics with the Reasonability of Removal of Subsequent Overpaintings.

AGNIESZKA OPALIŃSKA

Korelacje między obiektami papierowymi a ich podłożem na przykładzie jednej z tablic kalendarza sztychowego z klasztoru sióstr Benedyktynek w Staniątkach

Correlation between Paper Artefacts and Their Supports as Exemplified by a Panel of the Etching Calendar from the Benedictine Convent in Staniątki.

MAŁGORZATA PTASIŃSKA

Konserwacja obrazu olejnego na płótnie *Święty Antoni Padewski z Dzieciątkiem*, pochodzącego z kościoła pw. św. Anny w Kijanach. Problematyka ekstrakcji z warstw technologicznych przemalowania wykonanego przy użyciu barwnika indantrenowego

Conservation of an Oil Painting on Canvas *St. Anthony of Padoua and the Baby Jesus* from St. Anna's Church in Kijany. The Issue of Extracting from Technical Layers of Overpaint with Indanthrene Dye.

MAGDALENA PUZON

Rozwarstwienie dwóch malowideł z przedstawieniem św. Sebastiana na obrazie pochodzącym z kościoła pw. św. Wojciecha w Krośnie, obecnie w zbiorach Muzeum Archidiecezjalnego w Przemyślu

Separation of Two Pictures Presenting St. Sebastian on the Painting from St. Wojciech's Church in Krosno, Currently in the Collection of Archdiocesan Museum in Przemyśl.

MAŁGORZATA ZELEK

Zastosowanie metody chemicznej do rozwarstwienia dwóch współczesnych malowideł olejnych na płótnie w oparciu o wcześniejsze badania i próby

Chemical Method Application to Separate Two Contemporary Oil Paintings on Canvas, Based on Prior Research and Tests.

IZABELA MICHALIK

Problematyka zmian optycznych w obrazach olejnych malowanych na tekturze, ze szczególnym uwzględnieniem warstwy werniksu, na przykładzie obrazów Olgi Boznańskiej w zbiorach Muzeum UJ. Dokumentacja prac badawczych oraz konserwatorskich i restauratorskich przy obrazie *Portret Franciszka Ksawerego Pusłowskiego w stroju oficera*

Optical Changes in Oil Paintings on Cardboard, with Particular Emphasis on the Layer of Varnish as Exemplified by the Works by Olga Boznańska from the Collection of the Jagiellonian University Museum. Documentation of Research, Conservation and Restoration Works Concerning the Painting *Portrait of Franciszek Ksawery Pusłowski Wearing an Officer's Uniform*.

EWELINA KRAWCZYK

Gipsowe modele anatomiczne w programie nauczania rysunku i malarstwa w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz ich problematyka konserwatorska

Gypsum Anatomic Models in the Drawing and Painting Teaching Syllabus of the Academy of Fine Arts in Krakow and the Related Conservation Issues.

AGNIESZKA OGÓREK

Analiza techniki i technologii wykonania oraz konserwacja terakotowych etruskich głów wotywnych z III-I w. p.n.e.

Analysis of the Technique and Technology of Making and Conserving Terracotta Etruscan Votive Heads Dated to 3rd–1st century BC. 74

TOMASZ MORAWIEC

Adaptacja elementów wyposażenia kościoła na przykładzie barokowego feretronu z gotyckim przedstawieniem *Madonny z Dzieciątkiem* z klasztoru ss. Benedyktynek w Staniątkach

Adaptation of Church's Interior Elements Exemplified by a Baroque Feretory with a Gothic Depiction of the *Madonna with Child* from the Benedictine Convent in Staniątki.

JUSTYNA SMOGORZEWSKA

Historia obiektu w kontekście działań konserwatorskich na przykładzie konserwacji rzeźby drewnianej polichromowanej *Święta Anna Samotrzeć* z kościoła pw. św. Mikołaja w Witanowicach

History of Artifact in the Context of Conservation Works as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *The Virgin, the Child and St. Anne* from St. Nicolas Parish church in Witanowice.

AGATA SZCZEPANIK

Przywrócenie treści przedstawienia na przykładzie konserwacji XV-wiecznej rzeźby drewnianej, polichromowanej *Tronująca Madonna z Dzieciątkiem* z kościoła pw. św. Jakuba Starszego w Rzykach

Restoration of the Content of Presentation as Exemplified by the Conservation Treatment of a Wooden Polychrome Sculpture *Enthroned Madonna with Child* from St. Jacob the Older church in Rzyki.

